

# **Riešenie mimoriadnych udalostí Integrovaného záchranného systému ČR a SR**

Exceptional Events Solving of the Joint Rescue Service in  
the Czech and Slovak Republic

Alena Padúchová

---

Bakalářská práce  
2010

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta aplikované informatiky

---

---

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně  
Fakulta aplikované informatiky  
akademický rok: 2009/2010

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Alena PADÚCHOVÁ**  
Studijní program: **B 3902 Inženýrská informatika**  
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Řešení mimořádných událostí Integrovaného  
záchranného systému České republiky a Slovenské  
republiky**

Zásady pro vypracování:

1. Seznamte se s problematikou bezpečnostního systému České a Slovenské republiky.
2. Vypracujte popis legislativy, struktury, činnosti a řešení základních typových činností při vzniku mimořádné události České a Slovenské republiky.
3. Vypracujte model řešení typových událostí na konkrétní modelové situaci.
4. Zpracujte statistický vývoj mimořádných událostí v České a Slovenské republice.
5. Zhodnoťte připravenost a prevenci před mimořádnými událostmi.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. ŠILHÁNEK, Bohumil. Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách. Praha : MV-generální ředitelství Hasičského zboru ČR, 2003. 176 s. ISBN 80-86640-12-4
2. SMETANA , Marek, KRATOCHVÍLOVÁ , Danuše. Integrovaný záchranný systém a jeho složky . Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2007. 134 s. ISBN 978-80-7368-337-5
3. LAUCKÝ , Vladimír. Speciální bezpečnostní technologie. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009. 223 s. ISBN 978-80-7318-762-0
4. KROUPA, Miroslav. Integrovaný záchranný systém. Praha : Armex Publishing, 2006. 124 s. ISBN 80-86795-35-7
5. GOZORA, V.: Krizový manažment. SPU v Nitre, 2000, ISBN 80-7137-802-X
6. ŠIMÁK, L.: Krizový manažment vo verejnej správe. FŠI ŽU v Žiline,2001, ISBN 80-88829-13-5

Vedoucí bakalářské práce:

**Ing. Jaroslava Gregušová**

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání bakalářské práce:

**19. února 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce:

**19. května 2010**

Ve Zlíně dne 19. února 2010

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.  
*děkan*



doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.  
*ředitel ústavu*

## **ABSTRAKT**

Bakalárska práca pojednáva o mimoriadnych udalostiach Integrovaného záchranného systému. Úvodom sú zadefinované základné fakty histórie spojenej s ochranou obyvateľstva a civilnou ochranou. V práci sú zadefinované jednotlivé zložky IZS Českej a Slovenskej republiky a ich vzájomné porovnanie. Objasňuje tiež funkciu informačného systému využívaného pri IZS. V praktickej časti práca pojednáva o riešení typových situácií v IZS ČR a SR. Následne potom na konkrétnej modelovej situácii popisuje postup jednotlivých zložiek IZS. Záver práce obsahuje spracovaný štatistický vývoj mimoriadnych udalostí a zhodnotenie pripravenosti a prevencie oboch štátov pred mimoriadnou udalosťou.

Kľúčové slová: Integrovaný záchranný systém, mimoriadna udalosť, modelová situácia

## **ABSTRACT**

Bachelor thesis deals with the incidents of the Integrated Rescue System. Overview defines the basic facts of history associated with the protection of the population and civil protection. The thesis defines the different components Integrated Rescue System in the Czech and Slovak Republic and their comparison. Also clarifies the role of the information system used by the IZS. The practical part deals with work on addressing the types of situations in IZS CR and SR. After that given situation model describes how individual components IZS. The final part contains the processed statistical development and evaluation of incident preparedness and prevention of both states before the incident.

Keywords: Integrated Rescue System, incident, situation model

### PodĎakovanie

Týmto by som rada poĎakovala vedúcej práce Ing. Jaroslave Grgušovej za podnetné rady, podnety a pripomienky. Ďakujem tiež mojim rodičom za vytvorenie študijného prostredia a za morálnu a finančnú podporu. V neposlednej rade patrí vĎaka môjmu priateľovi za nekonečnú trpezlivosť pri písaní tejto práce.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.  
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně

.....  
podpis diplomanta

**OBSAH**

<b>ÚVOD</b> .....	<b>9</b>
<b>I TEORETICKÁ ČÁST</b> .....	<b>10</b>
<b>1 HISTÓRIA IZS</b> .....	<b>11</b>
1.1 DEJINY VÝVOJA CIVILNEJ OCHRANY .....	11
1.1.1 Vývoj v SR.....	12
1.1.2 Vývoj v ČR .....	12
<b>2 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM</b> .....	<b>13</b>
2.1 IZS ČR.....	13
2.1.1 Základné zložky IZS ČR.....	14
2.1.2 Ostatné zložky IZS ČR.....	17
2.2 IZS SR .....	20
2.2.1 Základné zložky IZS SR .....	21
2.2.2 Ostatné zložky IZS SR .....	24
2.2.3 Porovnanie IZS Českej a Slovenskej republiky .....	26
<b>3 INFORMAČNÝ SYSTÉM VYUŽÍVANÝ PRI IZS</b> .....	<b>27</b>
3.1 JEDNOTNÉ ČÍSLO 112.....	28
3.1.1 Zásady ako volať linku 112.....	28
3.1.2 Problém linky 112 .....	29
<b>II PRAKTICKÁ ČASŤ</b> .....	<b>30</b>
<b>4 RIEŠENIE TYPOVÝCH ČINNOSTÍ IZS ČR A SR</b> .....	<b>31</b>
4.1 ZÁKLADNÉ POJMY A DELENIE MIMORIADNYCH UDALOSTÍ.....	31
4.2 TYPOVÁ ČINNOSŤ ZLOŽIEK IZS PRI SPOLOČNOM ZÁSAHU PRI MIMORIADNEJ UDALOSTI S VEĽKÝM POČTOM RANENÝCH A OBETÍ .....	33
4.2.1 Činnosť zložiek IZS pri spoločnom zásahu .....	34
4.2.2 Veliteľ zásahu a organizácia miesta zásahu .....	35
4.2.3 Stupeň poplachu a trvania zásahu .....	36
4.2.4 Sily a prostriedky zložiek IZS .....	36
4.2.5 Triedenie ranených metódou START .....	37
4.2.6 Vyšetrovanie príčiny mimoriadnej udalosti .....	38
4.2.7 Identifikácia obetí.....	39
<b>5 MODELOVÁ SITUÁCIA – VÝBUCH VOP NOVÁKY</b> .....	<b>40</b>
5.1 PREHĽAD AKTIVÍT NA MIESTE ZÁSAHU S DÔRAZOM NA ZÁCHRANÁRSKÉ PRÁCE.....	40
5.2 PREHĽAD AKTIVÍT NA MIESTE ZÁSAHU S DÔRAZOM NA ČINNOSŤ HAZZ.....	43
5.3 BILANCIA UDALOSTI.....	44
5.4 ZÁVERY VYPLÝVAJÍCIE Z ANALÝZY MODELOVEJ SITUÁCIE .....	45
<b>6 ŠTATISTICKÝ VÝVOJ MIMORIADNYCH UDALOSTÍ V ČR A SR PRE ROKY 2007-2009</b> .....	<b>47</b>
6.1 ŠTATISTICKÝ VÝVOJ MIMORIADNYCH UDALOSTÍ V SLOVENSKEJ REPUBLIKE.....	47
6.2 ŠTATISTICKÝ VÝVOJ MIMORIADNYCH UDALOSTÍ V ČESKEJ REPUBLIKE.....	49
<b>7 ZHODNOTENIE PRIPRAVENOSTI A PREVENČIE MIMORIADNYCH UDALOSTÍ</b> .....	<b>53</b>

---

7.1	OBEC AKO ZÁKLADNÝ PRVOK V OBLASTI OCHRANY OBYVATELSTVA PRI PRÍPRAVE NA MU .....	54
7.2	ČO MÁ KAŽDÝ VEDIET V PRÍPADE OHROZENIA .....	55
	<b>ZÁVER .....</b>	<b>61</b>
	<b>CONCLUSION .....</b>	<b>62</b>
	<b>ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY .....</b>	<b>63</b>
	<b>ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....</b>	<b>66</b>
	<b>ZOZNAM OBRÁZKOV .....</b>	<b>67</b>
	<b>ZOZNAM TABULIEK .....</b>	<b>68</b>
	<b>ZOZNAM GARFOV .....</b>	<b>69</b>
	<b>ZOZNAM PRÍLOH.....</b>	<b>70</b>



## ÚVOD

Problematika Integrovaného záchranného systému je v současnosti velmi aktuální z důvodu členstva České a Slovenské republiky v Evropské unii. Některé členstvo v unii přináší určitý standard v oblasti záchranných činností, bylo potřebné budovat Integrovaný záchranný systém na evropské úrovni.

Úvodem práce přibližuje čtenáři stručný historický vývoj civilní ochrany Československé republiky a následně vývoj po jejím rozdělení a podstatu vzniku integrovaného záchranného systému.

Integrovaný záchranný systém vznikl z důvodu potřeby koordinace postupů jednotlivých složek na místě zásahu. Jednotlivé složky mají odlišné kompetence, proto bylo potřebné vybudovat efektivní systém vztahů, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, kterým v současnosti Integrovaný záchranný systém je. Práce obsahuje základní informace o jednotlivých složkách IZS České a Slovenské republiky a jejich vzájemné porovnání. Toto porovnání má význam z důvodu členstva v Evropské unii a přináší objasnění rozdílů mezi IZS ČR a SR.

Budování systému sebou přináší také potřebu budovat a modernizovat informační systém spojený s IZS. Novinkou jsou tzv. „CALL CENTRA“, které jsou navzájem propojené a dokážou vystopovat hovory z jakéhokoliv telefonu. Práce přináší také zásady, jak správně volat na číslo 112 a upozorňuje také na problém této jednotné linky.

Praktická část pojednává o mimořádných událostech IZS. Za účelem zhodnocení činnosti jednotlivých složek systému byla zvolena tragická událost v slovenském městě Nováky. V tunajším vojenském opravárenském podniku došlo k výbuchu, při kterém přišlo o život osm lidí a třicet osob bylo zraněných. V práci je definována typová činnost složek IZS při mimořádné události tohoto typu a následně na modelové situaci analyzována skutečná činnost složek při zásahu v Novákách.

Závěrem práce přináší statistický přehled mimořádných událostí pro roky 2007-2009 a zhodnocení připravenosti a prevence před mimořádnými událostmi.

## I. TEORETICKÁ ČÁST

# 1 HISTÓRIA IZS

## 1.1 Dejiny vývoja Civilnej Ochrany

Ako vyplýva z názvu, „CIVILNÁ OCHRANA“ (CO) má za úlohu ochraňovať ľudí v praktickom živote pri vzniku živelných pohrôm, katastrof a priemyselných havárií, kedy dochádza k ohrozeniu ich zdravia a životov. [1]

Názov „ochrana“ v zmysle civilnej ochrany sa používal v rokoch 1935 - 1948, od roku 1951 sa prijal názov „obrana“ a od roku 1993 sa používa opäť názov „ochrana“.

Dejiny CO siahajú do obdobia 1. svetovej vojny, kedy bolo letectvo prvýkrát nasadené do bojov a prvýkrát použité chemické zbrane. V roku 1935 o ochrane a obrane proti leteckým útokom založená „Civilná protiletecká ochrana“ (CPO). Avšak v rokoch 1945 - 1948 došlo k jej rozpadu. Zostrovanie medzinárodnej situácie koncom štyridsiatych a začiatkom päťdesiatych rokov vyvolalo potrebu urýchlenej výstavby CO. Bol spracovaný a vláde ČSR predložený návrh „Nariadenie o základných úlohách a povinnostiach civilnej ochrany na území Československej republiky“, ktorý bol vládnym uznesením 13. júla 1951 schválený a tento deň bol považovaný za deň vzniku CO u nás. Budovanie CO sa uskutočňovalo prostredníctvom Ministerstva vnútra, ostatných ministerstiev a ústredných orgánov a prostredníctvom formy územnej - cestou národných výborov. [1]

Rozvoj vojenstva a vojenských koalícií (NATO a Varšavská zmluva - VZ) kládli zvýšené nároky i na CO, čo vyústilo do novej koncepcie zakotvenej v „Uznesení vlády Československej republiky č. 49/1958 Zb. o civilnej obrane Československej republiky“. CO sa stala organizovanou činnosťou na zabezpečenie obrany a ochrany obyvateľstva pred následkami nepriateľských vzdušných útokov, na vytvorenie podmienok pre plynulý chod hospodárskeho života pri nepriateľských vzdušných útokoch a na odstraňovanie týchto vzdušných útokov. [1]

Na základe zásad riadenia obrany ČSSR a za účelom zdokonalenia CO bola na 33. schôdzi Rady obrany štátu schválená 19.12.1982 „Smernica o civilnej obrane ČSSR č. 020126/1-ROŠ-1982“, ktorou sa zrušilo vládne uznesenie číslo 49/1958 Zb. Touto smernicou sa upevnila vojenská časť CO, zatiaľ čo nevojenská časť začala stagnovať. Výrazný zlom v orientácii CO nastal v roku 1986 po zlepšení medzinárodných vzťahov medzi „východom a západom“ a hlavne po havárii černoobyl'skej jadrovej elektrárni (26. 4. 1986), odkedy sa začína CO orientovať hlavne na opatrenia súvisiace s ochranou zdravia a životov obyvateľov pri vzniku priemyselných havárií.

Dňa 19. 1. 1990 podpísal prezident ČSFR Václav Havel „, Dodatočné protokoly I. a II. k Ženevským dohovorom“, ktoré nadobudli platnosť 14.8.1990 boli publikované v Zbierke zákonov č.168/1991. Na základe toho bola spracovaná „, Koncepcia CO ČSFR“ a vládou vydaná „, Smernica pre činnosť nevojenskej časti CO na prechodné obdobie do roku 1992. [1]

### 1.1.1 Vývoj v SR

Po parlamentných voľbách 1992 podľa programového vyhlásenia vlády prešla CO z federálnej kompetencie do pôsobnosti republiky a zároveň do podriadenosti Ministerstva vnútra SR. Stalo sa tak zákonom NR SR č. 2 zo 16.12.1992, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy SR v znení neskorších predpisov. V roku 1993 sa CO dostáva do nového obdobia. Od 1. 1. 1993 zaniká názov Štáb civilnej ochrany okresu a nahradzuje ho názov Referát civilnej ochrany okresu, zaniká Krajský Štáb CO a vzniká oddelenie organizačno-ekonomického zabezpečenia Sekcie civilnej ochrany MV SR. Od 1.10.1993 sa ruší vojenská časť civilnej ochrany a nastáva scivilňovanie. Prelom v civilnej ochrane SR nastáva dňom 27.1.1994, kedy Národná rada Slovenskej republiky schvaľuje „, Zákon o civilnej ochrane obyvateľstva č. 42/1994 Z.z. Zákonom NR SR č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy zriaďujú sa krajské úrady a okresné úrady. [1]

### 1.1.2 Vývoj v ČR

Ďalšie dve časové etapy 1990 - 1992 a od roku 1993 sa týkajú činnosti civilnej obrany v podmienkach samostatnej Českej republiky a odrážajú množstvo systémových, organizačných a legislatívnych zmien. Okrem iného aj zmenu názvu - od roku 1993 sa hovorí o civilnej ochrane a po prijatí novej legislatívy v roku 2000 o ochrane obyvateľstva. V období rokov 1989 až 2000 sa hľadal nový systém, ktorý by plne odrážal zásadné zmeny medzinárodne-politickej a národnej situácie. Došlo k zmene hlavného zamerania na civilnú ochranu obyvateľstva v mierových podmienkach, bol zrušený systém zvyšovania odolnosti národného hospodárstva, smerovaný na prípravu jeho činnosti za vojny, postupne rušené štruktúry jednotiek CO doma a na pracoviskách, zastavilo sa vykonávanie brannej výchovy obyvateľstva a obmedzovali sa ďalšie aktivity, ktorých zameraním bola príprava na vojnu. Postupne je problematika ochrany obyvateľstva začleňovaná do medzinárodných štruktúr v rámci Severoatlantickej aliancie a neskôr aj Európskej únie. [1]

## 2 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

S cieľom dosiahnutia kvality služieb v oblasti záchranných činností, ktorá je obvyklá v krajinách Európskej únie sa vláda Českej a Slovenskej republiky rozhodla pre postupné budovanie Integrovaného záchranného systému. Integrovaný záchranný systém je efektívny systém väzieb, pravidiel spolupráce a koordinácie záchranných a bezpečnostných zložiek, orgánov štátnej správy a samosprávy, fyzických a právnických osôb pri spoločnom vykonávaní záchranných a likvidačných prác a príprave na mimoriadne udalosti. Účelom IZS je, aby pri ohrození života, zdravia bola postihnutému alebo majetku neodkladne a bez omeškania poskytnutá nevyhnutná pomoc. Je potrebné si uvedomiť, že IZS nie je organizáciou či inštitúciou, ale vyjadrením pravidiel spolupráce realizovaných určitými orgánmi. IZS ČR upravuje zákon č 239/2000 Zb. o Integrovanom záchrannom systéme. Zákonná úprava vychádza z čl. 3 Ústavného zákona č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti Českej republiky. [3]

Národnou radou Slovenskej republiky bol dňa 15. februára 2002 schválený zákon č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme, ktorý nadobudol účinnosť dňom 1. júla 2002.

### 2.1 IZS ČR

#### Základné zložky:

Hasičský záchranný zbor Českej republiky, Jednotky požiarnej ochrany zaradené do plošného pokrytia jednotkami požiarnej ochrany, Polícia Českej republiky, Zdravotnícka záchranná služba. [3]

#### Ostatné zložky IZS:

Vyčlenené sily a prostriedky ozbrojených síl, Obecná polícia, Orgány ochrany verejného zdravia, Havarijné, pohotovostné, odborné a iné služby, Zariadenia civilnej ochrany, Neziskové organizácie a združenia občanov, ktoré možno využiť k záchranným a likvidačným prácam. [3]

### 2.1.1 Základné zložky IZS ČR

#### Hasičský záchranný zbor Českej republiky

Hasičský záchranný zbor ČR je hlavným koordinátorom a pilierom integrovaného záchranného systému. Hasičský záchranný zbor ČR v súčasnosti zohráva dôležitú úlohu aj v prípravách štátu na mimoriadne udalosti. Od roku 2001, kedy došlo k zlúčeniu Hasičského záchranného zboru ČR (HZS ČR) s Hlavným úradom civilnej ochrany, má HZS ČR vo svojej pôsobnosti aj ochranu obyvateľstva, podobne jako je to aj v niektorých ďalších európskych štátoch. Pôsobnosť Hasičského záchranného zboru ČR, jeho úlohy a kompetencie v oblasti požiarnej ochrany, krízového riadenia, civilného núdzového plánovania, ochrany obyvateľstva a integrovaného záchranného systému upravujú zákony č. 238/2000 Zb., o Hasičskom záchrannom zbore Českej republiky a o zmene niektorých zákonov, Zákon č 133/1985 Zb., o požiarnej ochrane, v znení neskorších predpisov, Zákon č 239/2000 Zb., o integrovanom záchrannom systéme a o zmene niektorých zákonov a Zákon č. 59/2006 Zb., o prevencii závažných havárií spôsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami alebo chemickými prípravkami.

Hasičský záchranný zbor tvorí Generálne riaditeľstvo HZS, ktoré je súčasťou Ministerstva vnútra a Hasičské záchranné zbory krajov a Jednotky požiarnej ochrany zaradené do plošného pokrytia kraja jednotkami požiarnej ochrany.[6] [17]

#### Jednotky požiarnej ochrany zaradené do plošného pokrytia jednotkami požiarnej ochrany

Jednotkou požiarnej ochrany (JPO) sa rozumie organizovaný systém tvorený odborne vyškolenými osobami (hasiči), požiarnou technikou (automobily) a vecnými prostriedkami požiarnej ochrany (výbava automobilov, agregáty, apod). Základným poslaním JPO je chrániť životy a zdravie obyvateľov a majetok pred požiarimi a poskytovať účinnú pomoc pri mimoriadnych udalostiach, ktoré ohrozujú život a zdravie obyvateľov, majetok alebo životné prostredie a ktoré vyžadujú vykonávanie záchranných, resp. likvidačných prác. Hasiči sú v JPO rozdelení do čiat (2 až 3 družstvá), družstiev (1+5 osôb), družstiev so zmenšeným počtom (1+3 osoby), prípadne do skupin (1+1 alebo 1+2 osoby).[17]

### Polícia České republiky

Polícia ČR (PČR) bola zriadená ako ozbrojený bezpečnostný zbor Českej republiky. Jej postavenie v súčasnosti upravuje zákon č 273/2008 Zb., o Polícii Českej republiky. Polícia ČR je podriadená Ministerstvu vnútra ČR.

Záväzkami Polície ČR voči spoločnosti je:

- presadzovať zákony primeranými prostriedkami s maximálnou snahou o spoluprácu s verejnosťou, štátnymi a neštátnymi inštitúciami, správať sa dôstojne a dôveryhodne, jednať so všetkými ľuďmi slušne, korektne a s porozumením, rešpektovať ich dôstojnosť, používať donucovacie prostriedky iba v súlade so zákonom; nikdy nezaobchádzať so žiadnou osobou kruto, nehumánne či ponižujúcim spôsobom, niesť zodpovednosť za každú osobu, ktorá bola obmedzená Políciou Českej republiky na osobnej slobode, zachovávať mlčanlivosť o informáciách zistených pri služobnej činnosti, zásadne odmietať akékoľvek korupčné jednanie, netolerovať túto protizákonnú činnosť u iných príslušníkov Polície Českej republiky. [7] [19]

PČR organizačne tvorí:

Policačné prezídium ČR, útvary PČR s pôsobnosťou na celom území ČR, útvary PČR s územne vymedzenou pôsobnosťou. [17]



*Obr. 1. Vozidlo Polície ČR [20]*

### Zdravotnícká záchranná služba

Zdravotnícká záchranná služba (ZZS) sa riadi zákonom č.20/1966 Sb., o starostlivosti o zdravie občanov v § 18 hovorí, že záchranná služba poskytuje odbornú prednemocničnú neodkladnú starostlivosť (PNS).

PNS je poskytovaná pri stavoch, ktoré:

- bezprostredne ohrozujú život postihnutého,
- pôsobia bez rýchleho poskytnutia odbornej prvej pomoci trvalé následky,
- môžu viesť prehlbovaním chorobných zmien k náhlej smrti,
- pôsobia náhle utrpenie a bolesť,
- pôsobia zmeny správania a konania, ohrozujúce postihnutého alebo jeho okolie. [8]

Existujú dva hlavné systémy prednemocničnej starostlivosti:

Zdravotnícká záchranná služba (ZZS), Lekárska služba prvej pomoci (LSPP)

Výkonné zložky ZZS, ktoré vykonávajú zásah tvorí:

- Rýchla zdravotnícka pomoc (RZP), v ktorej je najmenej dvojčlenná posádka zložená z vodiča a zdravotníckeho záchranára.
- Rýchla lekárska pomoc (RLP), s najmenej trojčlennú posádkou. Členmi posádky sú vodič, zdravotnícky záchranár a lekár (min. 1 atestácia v odbore urgentná medicína).
- Rýchla lekárska pomoc v stretávacom systéme - tzv. "rendez-vous" (RLP-RV) s najmenej dvojčlennou posádkou, ktorú tvorí lekár a vodič so špeciálnym kurzom, ktorá sa na mieste udalosti stretáva s posádkou RZP.
- Letecká záchranná služba (LZS), v ktorej je zdravotnícka časť posádky najmenej dvojčlenná v zložení zdravotnícky záchranár a lekár. [8]

### Lekárska služba prvej pomoci

Je určená k ošetrovaniu bežných akútnych ochorení v dobe mimo pravidelných ordinačných hodín v ordinácii u lekára. Má plniť funkciu jej zálohy, čo má sprostredkovať operačné stredisko ZZS. LSPP sa organizačne delí na dospelú a detskú. Činnosť a sieť LSPP nie je určená žiadnou právnou normou, vychádza z niekoľkých navzájom neprepojených smerníc a doporučení Ministerstva zdravotníctva. [8]





Obr. 2. Helikoptéra leteckej záchrannej služby [31]

### 2.1.2 Ostatné zložky IZS ČR

Ostatné zložky IZS poskytujú pri záchranných a likvidačných prácach plánovanú pomoc na vyžiadanie. Plánovaná pomoc na vyžiadanie je vopred písomne dohodnutý spôsob poskytnutia pomoci ostatnými zložkami IZS obecnému úradu obce s rozšírenou pôsobnosťou, krajskému úradu, Ministerstvu vnútra alebo základným zložkám IZS pri vykonávaní záchranných a likvidačných prác. [4]

#### Vyčlenené sily a prostriedky ozbrojených síl

Použitie vyčlenených síl a prostriedkov ozbrojených síl sa vykonáva na základe zákona č. 219/1999 Zb. O ozbrojených silách ČR v znení nehorších predpisov. Podľa tohoto zákona sa ozbrojené sily členia na Armádu ČR, Vojenskú kanceláriu prezidenta republiky a Hradnú stráž. [9]

#### Armáda ČR

Nad rámec úloh ozbrojených síl stanovených v ustanovení Zákona č. 219/1999 Zb. o ozbrojených silách ČR v znení nehorších predpisov je možné armádu použiť tiež pri plnení týchto úloh: Stráženie objektov dôležitých pre obranu štátu, k záchranným prácam pri pohromách alebo iných závažných situáciách ohrozujúcich životy, zdravie, značné majetkové hodnoty, alebo životné prostredie, pri leteckej preprave ústavných činiteľov, pri zabezpečovaní leteckej záchrannej dopravy, zaistenie leteckej služby pátrania a záchrany. [9]

Použitie armády pri záchranných prácach:

Je dočasné organizované nasadenie vojenských útvarov a vojenských zarudní s potrebným vojenským matreialom pod vedením príslušného velitel, alebo náčelníka. Dochádza k tomu, ak príslušné správne orgány, orgány územnej samosprávy, požiarna ochrana alebo vojenské záchranné útvary nemôžu zaistiť záchranné práce vlastnými silami. Vojenské záchranné útvary je možné použiť aj k plneniu humanitárnych úloh civilnej ochrany. [9]

### Obecná/mestská polícia

Obecná/mestská polícia zabezpečuje miestne záležitosti verejného poriadku a plní ďalšie úlohy, ak tak stanoví zákon o obecnej polícii alebo zvláštny zákon. Pri plnení svojich úloh spolupracuje obecná polícia s PČR. Obecná/mestská polícia pri zabezpečovaní miestnych záležitostí hlavne:

- prispieva k ochrane a bezpečnosti osôb a majetku,
- prispieva v rozsahu stanovenom zákonom o obecnej polícii alebo iným zákonom k bezpečnosti a plynulosti chodu na pozemných komunikáciách,
- dohliada nad dodržiavaním pravidiel občianskeho spoluzitia,
- upozorňuje fyzické a právnické osoby na porušovanie právnych predpisov a vykonáva opatrenia k náprave. [17]

### Ostatné záchranné zbory

Medzi ostatné záchranné zbory, ktoré je možné pre potreby IZS použiť sa radí horská služba, vodná záchranná služba, banská záchranná služba, speleologická záchranná služba. [17]

### Banská záchranná služba

Banská záchranná služba (BZS) je neoddeliteľnou súčasťou banskej činnosti. Jej postavenie aj úlohy sú stanovené Banským zákonom, Vyhláškou Českého banského úradu o banskaj záchrannej službe a Služebným rádom schváleným Českým banským úradom.

Úlohou BZS je vykonávať práce a rýchle a účinné zásahy k záchrane ľudských životov a majetku pri haváriách vrátane poskytovania prvej pomoci v podzemí, zdolávanie havárií, odstraňovanie následkov havárií.[3]



*Obr. 3. Banskí záchranáři*

### Krajské hygienické stanice

Krajské hygienické stanice a ich územné pracoviská (dislokované spravidla v obciach s rozšírenou pôsobnosťou) majú právo nariaďovať, organizovať, riadiť a poprípade i vykonávať opatrenia k predchádzaniu vzniku a zamedzeniu šírenia infekčných ochorení a v tomto rozsahu tiež usmerňovať činnosť zdravotníckych zariadení a kontrolovať ich. Určovať zdravotnícke zariadenia, ktoré vykonávajú opatrenia k predchádzaniu vzniku a zamedzeniu šírenia infekčných ochorení, a plniť s tým súvisiace úlohy. Nariaďovať mimoriadne opatrenia pri epidémii a nebezpečenstve jej vzniku. [3]

### Havarijné, pohotovostné, odborné a iné služby

Havarijné a poruchové služby (energetika, vodárenstvo, plynárenstvo) poskytujú odbornú pomoc. Ich súčasťou sú činnosti znižujúce rizika úniku alebo brániace ďalšiemu úniku médií (elektrický prúd, voda, plyn) pri vykonávaní záchranných a likvidačných prác (bezprostredných opatrení).

Technické služby obcí jako je čistenie a zimná údržba chodníkov, komunikácií, údržba a oprava komunikácií, údržba verejného osvetlenia, údržba dopravného značenia vrátane svetelných signalizačných zariadení, starostlivosti o zeleň, komunálne služby - voda, jej úprava a rozvod; doprava – miestna, hromadná, vnútroštátna, nákladná; správa budov, správa cintorínov; pohrebné služby; kompletne nakladanie s odpadmi, nakladanie s priemyselnými a komunálnymi odpadnými vodami. Technické služby tiež poskytujú verejné práce; pozemné práce; demoličné práce; sanačné a podobné činnosti. [3]

### Zariadenia civilnej ochrany bez právnej subjektivity

K zariadeniam civilnej ochrany bez právnej subjektivity patria zariadenia obcí, právnických osôb a podnikajúcich fyzických osôb, ktoré sú určené a využívané pre plnenie úloh CO pri riešení krízových situácií. Tieto zariadenia sú určené k zaisteniu evakuácie, núdzového prežitia a organizovaniu humanitárnej pomoci, k núdzovému zásobovaniu vodou, k poskytovaniu prvej pomoci, k vykonávaniu prác spojených s vyprostovaním osôb, k znižovaniu a k likvidácii následkov MU, k zabezpečeniu dekontaminácie, k zabezpečeniu ukrytia, k zabezpečeniu výdaja prostriedkov individuálnej ochrany.

### Neziskové organizácie a združenia občanov, ktoré možno využiť k záchranným a likvidačným prácam

K týmto organizáciám v ČR patria:

Združenie hasičov Čiech, Moravy a Slezka, Česká hasičská jednota, Moravská hasičská jednota, Český červený kríž, Vodná záchranná služba, Horská služba ČR, Zväz záchranných brigád kynológov, Skalná záchranná služba chránenej krajinej oblasti Broumovsko, Speleologická záchranná služba Českej speleologickej spoločnosti, Lekári bez hraníc / Médecins Sans Frontières, Agentúra rozvojovej a humanitárnej pomoci Olomouckého kraja, humanitární organizace ADRA, Člověk v tísni.

## **2.2 IZS SR**

### Základné zložky

Hasičský a záchranný zbor, Polícia SR, Záchranná zdravotná služba, Kontrolné chemické laboratóriá civilnej ochrany, Banská záchranná služba, Horská záchranná služba, Železničná polícia.

### Ostatné zložky

Armáda Slovenskej republiky, obecné (mestské) hasičské zbory, závodné hasičské útvary a zbory, Horská služba a Spolok horských vodcov, jednotky civilnej ochrany, obecná polícia, útvary Železničnej polície, Slovenský Červený kríž.

### 2.2.1 Základné zložky IZS SR

#### Hasičský záchranný zbor Slovenskej republiky

Základnými právnymi predpismi na úseku ochrany pred požiarmi a v oblasti úpravy služobného pomeru príslušníka Hasičského a záchranného zboru sú: zákon č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov a zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov, ktoré nadobudli účinnosť 1. apríla 2002. [10]

#### HZZ SR:

Plní úlohy štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi, vykonáva štátny požiarny dozor, plní úlohy pri zdolávaní požiarov, pri poskytovaní pomoci a vykonávaní záchranných prác pri haváriách, živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach a pri ochrane životného prostredia, poskytuje pomoc pri ohrození života a zdravia fyzických osôb, majetku právnických osôb a fyzických osôb, vykonáva záchranné práce pri núdzovom odstraňovaní stavieb a ľadových bariér, zabezpečuje jednotné uplatňovanie technických požiadaviek protipožiarnej bezpečnosti, posudzovania zhody a vykonávanie dohľadu nad výrobkami, plní úlohy v oblasti výchovy, vzdelávania a odbornej prípravy na úseku ochrany pred požiarmi a v oblasti preventívno-výchovného pôsobenia.[10][21]

#### Polícia SR

Niektoré úlohy Polície SR sú: spolupôsobenie pri ochrane základných práv a slobôd, najmä pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb a pri ochrane majetku, odhaľovanie trestných činov a zisťovanie páchatel'ov, vyšetrovanie o trestných činoch, boj proti terorizmu a organizovanému zločinu, ochrana diplomatických misií a ďalších objektov určených zákonom alebo vládou a spolupôsobí pri fyzickej ochrane jadrových zariadení, vykonávanie pátrania po osobách a pátranie po veciach, kriminalisticko-expertízna a znalecká činnosť.[20][21] Pri plnení svojich úloh spolupracuje s orgánmi verejnej moci, ozbrojenými silami, ozbrojenými bezpečnostnými zbormi, ozbrojenými zbormi, Slovenskou informačnou službou, s právnickými osobami a fyzickými osobami; s orgánmi územnej samosprávy spolupracuje najmä pri určovaní priorít prevencie kriminality, ochrany verejného poriadku a zamerania boja s kriminalitou. Policajný zbor je podriadený ministrovi vnútra SR.[21]



Obr. 4. Vozidlo Polície SR [20]

### Záchranná zdravotná služba

ZZS upravuje zákon NR SR č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [11]

Zdravotná starostlivosť sa poskytuje ako:

Ambulantná - všeobecná, špecializovaná a záchranná zdravotná služba. Starostlivosť sa poskytuje osobe, ktorej zdravotný stav nevyžaduje nepretržité poskytovanie zdravotnej starostlivosti dlhšie ako 24 hodín.

Ústavná starostlivosť sa poskytuje na základe odporúčania ošetrojúceho lekára, ak zdravotný stav osoby vyžaduje nepretržité poskytovanie zdravotnej starostlivosti dlhšie ako 24 hodín.[11] [23]

Lekárska starostlivosť sa týka výdaja liekov a zdravotníckych pomôcok.

Služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti sú: poskytovanie stravy počas poskytovania ústavnej starostlivosti, poskytovanie pobytu na lôžku počas poskytovania ústavnej starostlivosti, spracúvanie údajov zistených pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v elektronickej forme na účely zdravotného poistenia, pobyt sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti, vypracovanie lekárskeho posudku, poskytnutie výpisu zo zdravotnej dokumentácie.[23]

### Banská záchranná služba

Úlohou banskej záchrannej služby je vykonávať záchranné práce, rýchle a účinné zásahy na záchranu ľudských životov a majetku pri závažných prevádzkových nehodách vrátane poskytovania prvej pomoci podzemí, zdolávanie závažných prevádzkových nehôd, najmä výbuchov plynov a uhoďného prachu, banských požiarov, prietrží hornín a plynov, erupcie ropy a zemného plynu, prievalov vôd, plynov, bahnín a tekutých paskov, závalov banských diel a poruchách vo vetraní, odstraňovanie následkov havárií, vykonávanie prác v nedýchateľnom alebo zdraví škodlivom prostredí, spolupracuje pri havarijnej prevencii a zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky najmä tým, že vykonáva prehliadky pracovísk, kontroly prostriedkov na zdolávanie havárií, školenie a výcvik pracovníkov.

### Horská záchranná služba

Horská záchranná služba (HZS) vznikla 1. januára 2003, kedy vstúpil do platnosti zákon 544/2002 Z. z. o Horskej záchrannej službe. V zmysle tohto zákona HZS v horských oblastiach organizuje a vykonáva záchrannú činnosť pri záchrane osôb, poskytuje informácie súvisiace s bezpečnosťou osôb, umiestňuje a udržiava výstražné, informačné a iné zariadenia súvisiace s bezpečnosťou osôb, umiestňuje a udržiava zabezpečovacie zariadenia na nebezpečných úsekoch trás ktoré určí, vykonáva opatrenia súvisiace s lavínovým nebezpečenstvom, podieľa sa na pátraní po nezvestných osobách. HZS plní úlohy v rámci IZS na území Slovenskej republiky a podľa potreby aj mimo jej územia, pričom spolupracuje s ďalšími zložkami integrovaného záchranného systému a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy. Sídлом HZS sú Vysoké Tatry - Horný Smokovec, kde sa nachádza riaditeľstvo HZS a Operačné stredisko tiesňového volania, ktoré prostredníctvom tiesňovej linky 18300 prijíma a vyhodnocuje všetky tiesňové volania z horských oblastí.[12]

### Železničná polícia

Železničná polícia sa pri plnení úloh riadi zákonom č. 57/1998 Z. z. o Železničnej polícii v znení neskorších predpisov. Jej organizačné členenie nekopíruje územno-správne členenie SR, ale organizačné členenie železníc. Členstvo v EÚ zaväzuje SR úlohami v oblasti bezpečnosti, ktoré v obvode dráh plní Železničná polícia ako samostatný ozbrojený bezpečnostný zbor SR. Dňa 14. 2. 2008 bol Národnou radou Slovenskej republiky schválený vládny návrh zákona č. 86/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 57/1998 Z. z. o Železničnej polícii v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Týmto zákonom bolo schválené zriadenie služby mýtnej polície v štruktúrach Železničnej polície.[13]

## **2.2.2 Ostatné zložky IZS SR**

### Armáda SR

Zákonom NR SR č. 3/1993 Z. z. o zriadení Armády SR, v znení neskorších predpisov k 1. januáru 1993 bola zriadená Armáda SR a boli sformované orgány jej riadenia a velenia. Zákon NR SR č. 321/2002 o ozbrojených silách Slovenskej republiky upravil od 1. júla 2002 postavenie základných zložiek ozbrojených síl SR ako rozhodujúceho výkonného prvku systému obrany republiky, ich úlohy, použitie, riadenie, velenie, kontrolu, mobilizáciu a prípravu.[14]

Úlohou ozbrojených síl SR je zaručovať obranu Slovenskej republiky a bezpečnosť štátu pred vonkajším ozbrojeným napadnutím cudzou mocou, zabezpečovať plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, podieľať sa na zachovávaní verejného poriadku a bezpečnosti štátu a zachovávaní zvrchovanosti, územnej celistvosti a nedotknuteľnosti hraníc SR.[14] [24]

### Jednotky civilnej ochrany

Túto oblasť definuje vyhláška MV SR č. 201/2002 Z.z. o zabezpečovaní organizovania jednotiek civilnej ochrany a o zabezpečovaní záchranných, lokalizačných a likvidačných prác. Jednotky civilnej ochrany sa členia na riadiace orgány (ďalej len „štáb“) a na odborné jednotky civilnej ochrany (ďalej len „odborné jednotky“).

Rozhodnutie o povinnosti vytvoriť štáb vydáva okresný úrad a odbornú jednotku pre jednotlivé obce a objekty.[15]



V obciach a v objektoch možno vytvárať tieto druhy odborných jednotiek: a) prieskumné, b) vyslobodzovacie, c) zdravotnícke, d) špeciálnej očisty terénu, e) požiarne, f) poriadkové, g) spojovacie, h) zásobovacie, i) záchranné, j) na obsluhu a činnosť týchto zariadení civilnej ochrany. [15]

### Obecná polícia

Obecná polícia je poriadkový útvar pôsobiaci pri zabezpečovaní obecných vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v obci a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení obce, z uznesení obecného zastupiteľstva a z rozhodnutí starostu obce. Náčelníka obecnej polície na návrh starostu menuje a odvoláva obecné zastupiteľstvo. V obciach, ktoré sú mestami, plní úlohy obecnej polície mestská polícia. Medzi tieto úlohy patrí zabezpečovanie verejného poriadku v obci, spolupôsobenie pri ochrane obyvateľov a iných osôb v obci pred ohrozením ich života a zdravia, spolupôsobenie s príslušnými útvarmi Policajného zboru pri ochrane majetku obce, majetku občanov, ako aj iného majetku v obci pred poškodením, zničením, stratou alebo pred zneužitím i s využitím ústrednej zabezpečovacej signalizácie a iných zabezpečovacích systémov (pulty centrálnej ochrany), ochrana životného prostredia v obci.

### Obecné hasičské zbory

Podľa zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi, podľa ktorého je obec s viac ako 500 obyvateľmi (ak neexistuje dohoda s Hasičským a záchranným zborom) povinná zriadiť obecný hasičský zbor na zdoľávanie požiarov a vykonávanie záchranných prác pri živelných pohromách, zabezpečovať odbornú prípravu jej členov či vykonávať preventívno-výchovnú činnosť.[16]

### Slovenský Červený kríž

Slovenský Červený kríž je jediná, vládou Slovenskej republiky dňa 8. 12. 1992 uznaná národná spoločnosť Červeného kríža, pôsobiaca na celom území Slovenskej republiky podľa Ženevských dohovorov, ich dodatkových protokolov a zákona č. 460/2007 Z. z. Ako pomocná organizácia orgánov verejnej správy pôsobí v humanitárnej oblasti plní úlohy ustanovené medzinárodnými zmluvami a týmto zákonom. Slovenský Červený kríž je súčasťou Medzinárodného hnutia Červeného kríža a Červeného polmesiaca a je členom Medzinárodnej federácie spoločností Červeného kríža a Červeného polmesiaca.[25]

### 2.2.3 Porovnanie IZS Českej a Slovenskej republiky

Napriek snahe EÚ o zavedenie jednotného integrovaného systému v Európe sa medzi členskými štátmi nájdu rozdiely v organizácii IZS. Aj medzi Českou a Slovenskou republikou sú v tejto oblasti patrné rozdiely. Základné delenie je pre oba štáty rovnaké, tj. IZS sa delí na základné a ostatné zložky. Hasičský záchranný zbor, Polícia a Zdravotnícka záchranná služba patria medzi základné zložky v oboch štátoch. Štvrtou a zároveň poslednou zložkou IZS ČR sú Jednotky plošnej ochrany zaradené do plošného pokrytia jednotkami požiarnej ochrany. V SR sa medzi základné zložky ďalej radia Kontrolné chemické laboratóriá civilnej ochrany, Banská záchranná služba, Horská záchranná služba a Železničná polícia.

Nasledujúci obrázok zobrazuje rozdiely medzi ČR a SR v organizácii ostatných zložiek IZS:



Obr. 5. Porovnanie ostatných zložiek IZS ČR a SR

### 3 INFORMAČNÝ SYSTÉM VYUŽÍVANÝ PRI IZS

Rada Európskych spoločenstiev svojím rozhodnutím č 91/396/EHS, rozhodla o zavedení jednotného európskeho čísla tiesňového volania najmä z dôvodu uľahčenia komunikácie so službami tiesňových volaní v rámci Európskej únie, pretože došlo k výraznému nárastu súkromných i služobných ciest v rámci Európy. Každý štát používa svoje vlastné tiesňové čísla, ktoré cudzinec veľakrát nepozná a pri zavolaní má väčšinou jazykové problémy. Na uvedenom čísle musí byť zabezpečené, že správa o mimoriadnej udalosti bude prijatá a bude zabezpečená príslušná reakcia. Spôsob zabezpečenia a odbavenie má byť upravený tak, aby najlepšie vyhovoval národnej organizácii núdzových systémov.[26]

Ak to bude vhodné, má byť číslo tiesňového volania 112 zavedené súčasne s národnými záchranárskymi číslami. Zavedené má byť vo verejných telefónnych sieťach, digitálnych sieťach integrovaných služieb a verejných mobilných službách. V súčasnosti číslo tiesňového volania 112 funguje nielen vo všetkých štátoch EÚ, ale aj v ostatných štátoch Európy, pretože je podmienkou pre prevádzkovanie technológií mobilných telefónov.[26]

Jednotné európske číslo tiesňového volania 112 sa v ČR a SR zavádza, funguje a bude fungovať súbežne s národnými číslami tiesňového volania. Národné čísla tiesňového volania sa teda nerušia a ani nikto nepripravuje ich zrušenie. Tiesňové číslo 112 bude uvedené v telefónnych zoznamoch a verejných telefónnych automatoch vždy ako posledný s vysvetlením, v ktorých prípadoch ho majú občania použiť (je určené pre cudzincov a pre tiesňové volania pri rozsiahlych mimoriadnych udalostiach). K tomu je pripravované logo, ktoré vychádza z odporúčaní EÚ. [26][27]

Projekt telefónnych stredísk tiesňového volania a technológie prepojenia operačných stredísk je riešený novým a moderným spôsobom, ktorý je založený na technológii "CALL CENTER", ktoré sa navzájom zálohujú a dôsledne archivujú všetky hlasové aj dátové komunikácie. Technológia umožňuje identifikovať nielen telefónne číslo a adresu pevnej telefónnej stanice a jej majiteľa, ale aj polohu mobilného telefónu. Všetky tieto ukazovatele sú zobrazované na digitálnych mapách a konfrontované s vyhlásenou mimoriadnou udalosťou pre všetky zložky IZS. [26]

### 3.1 Jednotné číslo 112

Jednotné európske číslo tiesňového volania 112 bolo zavedené vo všetkých členských štátoch Európskej únie a ďalej aj v Chorvátsku, Lichtenštajnsku, Nórsku, Švajčiarsku, Turecku a na Islande. V Andorre je číslo 112 tiesňovou linkou horskej služby. Číslo 112 nie je v Európe zavedené v Albánsku, Bielorusku, Bosne a Hercegovine, Čiernej Hore, Macedónsku, Moldavsku, Rusku a Srbsku. Hovory sú prijímané zvyčajne políciou alebo hasičským zborom; v niektorých štátoch orgánmi civilnej ochrany (Luxembursko, Slovensko), špeciálnou štátnou organizáciou (Fínsko, Rumunsko, Bulharsko) alebo špeciálnymi call centrami telekomunikačných operátorov (Írsko, Grécko, Švédsko, Spojené kráľovstvo). Linka 112 je určená pre akéhokoľvek človeka, ktorý sa na území Európskej únie a niektorých ďalších štátov ocitne v núdzovej situácii a potrebuje urgentnú pomoc záchranných a bezpečnostných zložiek (hasiči, polícia, zdravotníci).[26][27]

Linku 112 voláme v prípade rozsiahlejších mimoriadnych udalostí, kedy je potrebná spolupráca dvoch a viacerých záchranných zložiek, pri cestách do zahraničia. Linku môžu využiť osoby nehovoriace slovensky vďaka jazykovej vybavenosti operátorov. Pri volaní na linku 112 nezostáva nikto anonymný. Vyspelá technológia linky umožňuje zistiť miesto dokiaľ dotýčny volá, jeho číslo je možné identifikovať ak keď volá z telefónu bez SIM karty. Zneužitie tiesňovej linky sa trestá pokutou až do výšky 100 000 Kč. (pribl. 3300 €). [27]

#### 3.1.1 Zásady ako volat' linku 112

Pri volaní na tiesňovú linku 112 je potrebné oznámiť čo sa stalo, kde sa to stalo, v akom meste a v akej ulici, meno volajúceho a číslo telefónu, z ktorého je uskutočňovaný hovor. Následné je potreba riadiť sa pokynmi operátora. Okrem jednotného európskeho čísla tiesňového volania 112 sú v ČR a SR v platnosti tiež národné čísla tiesňového volania: Hasičský záchranný zbor 150, Zdravotnícka záchranná služba 155, Polícia 158, Obecná (mestská) polícia 156.[27]

### 3.1.2 Problém linky 112

Človek nachádzajúci sa v tiesni z hľadiska zdravotného stavu, volajúci na číslo 112 je spojený s operačným dôstojníkom hasičského záchranného zboru, čo je vyškolený a vycvičený hasič, nie však zdravotník. Tento operátor sa zo zákona nesmie zoznamovať so zdravotným stavom pacienta. Preto dochádza k prepojeniu na zdravotné operačné stredisko. To znamená zdržanie až 2 minúty, ktoré v niektorých prípadoch môže pacienta aj ohroziť na živote. Týmto zdržaním dochádza k predĺženiu reakčnej doby, to je času od vyzdvihnutia tiesňovej výzvy do výjazdu zdravotníckej záchranej služby k pacientovi. Kôli tomu potom majú záchranári problém dodržať 15- minútový dojazdový limit daný vyhláškou 434/1992Zb. o zdravotníckej záchranej službe.[26]

	150 mimo TCTV	150 v TCTV	112 v TCTV
leden	7 812	45 040	337 080
únor	7 858	32 411	284 479
březen	8 961	42 298	313 640
duben	9 977	44 434	284 249
květen	9 162	44 717	281 406
červen	3 179	49 339	283 209
červenec	3 108	50 520	269 857
srpen	2 516	48 952	273 161
září	2 258	43 505	259 326
říjen	2 437	43 484	283 035
listopad	2 049	40 201	268 039
prosinec	1 891	41 942	303 052
<b>celkem</b>	<b>61 208</b>	<b>526 843</b>	<b>3 440 533</b>

Obr. 6. Počet tiesňových volaní v ČR za rok 2009 [25]

## **II. PRAKTICKÁ ČASŤ**

## 4 RIEŠENIE TYPOVÝCH ČINNOSTÍ IZS ČR A SR

Od 1. júna 2006 vstúpil do platnosti nový zákon o prevencii závažných havárií (zákon č. 59/2006 Zb.), ktorý zahrňuje aktuálne zmeny z príslušnej legislatívy EU. Zákon o prevencii závažných havárií ustanovuje základné povinnosti vykonávateľom vybraných priemyselných podnikov - objektov. Tento zákon určuje limity pre zaradenie do jednotlivých skupín:

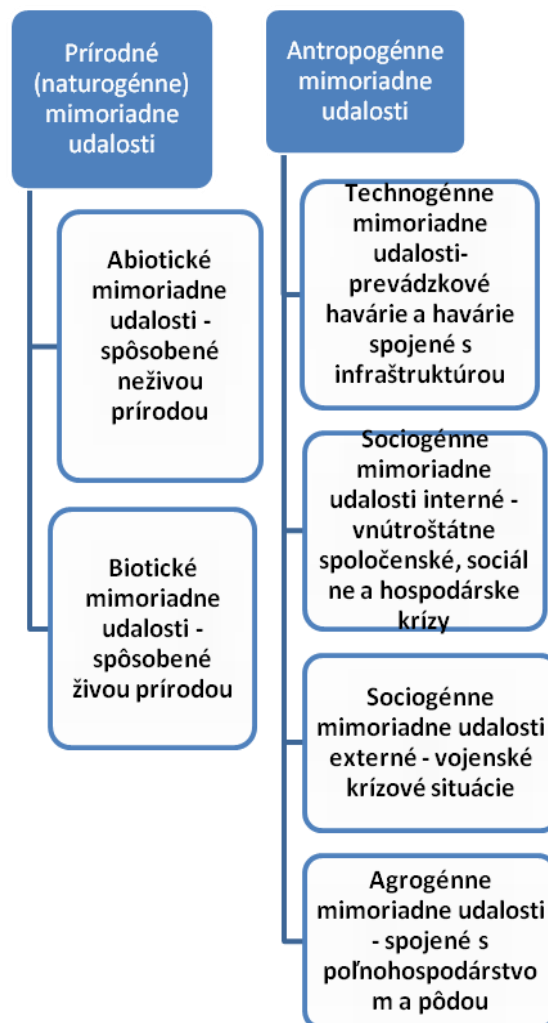
- skupina A – menšie množstvo nebezpečných látok na území priemyselného podniku;
- skupina B – väčšie množstvo látok a v priebehu jeho platnosti sa prevádzkovatelia prihlasujú k povinnostiam, ktoré im táto legislatíva ukladá. [28]

### 4.1 Základné pojmy a delenie mimoriadnych udalostí

Mimoriadna udalosť je nečakaný, čiastočne alebo úplne neovládaný, časovo a priestorovo ohraničený dej, ktorý vznikol v súvislosti s prevádzkou technických zariadení, pôsobením živelných pohrôm, havárií, neopatrným zaobchádzaním s nebezpečnými látkami, epidémiami alebo iné nebezpečenstvo, ktoré ohrozuje životy a zdravie ľudí alebo životné prostredie.[3][28]

Krízová situácia je stav, kedy sú bezprostredne vo veľkom rozsahu ohrozené životy a zdravie občanov, životné prostredie, majetkové hodnoty, verejný poriadok alebo hospodárstva, prípadne stav vonkajšieho ohrozenia štátu ako dôsledok ozbrojeného konfliktu, teroristické alebo iné akcie ohrozujúce stabilitu štátu.[3][28]

Havária je mimoriadna udalosť vzniknutá v súvislosti s prevádzkou technických zariadení, budov, spracovaním, výrobou skladovaním alebo prepravou nebezpečných látok alebo nakladanie s nebezpečným odpadom, ktorá vedie k poškodeniu života alebo ohrozeniu života osôb, zvierat a poškodenia životného prostredia alebo majetku.[3][28]

Základné delenie mimoriadnych udalostí

Obr. 7. Delenie mimoriadnych udalostí [28]

Za účelom spracovania praktickej časti bakalárskej práce bola zvolená technogénna havária a to výbuch VOP Nováky (viď. kapitola 5).

Technogénne mimoriadne udalosti sú prevádzkové havárie a havárie spojené s infraštruktúrou. Patria sem:

Radiačné havárie veľkého rozsahu, Technologické havárie spojené s únikom nebezpečných látok, Havárie v doprave s výronom toxických látok, Rozsiahle ropné havárie, Banské nešťastia, Mechanické a statické poruchy stavieb a zariadení, Mimoriadne udalosti v tuneloch a iných podzemných stavbách, Technické a technologické havárie - požiare, explózie, deštrukcie, Narušenie hrádzi vodohospodárskych diel, Znečistenie životného prostredia haváriami, Havária v doprave - požiare, explózie, deštrukcie, Nepriaznivé pôsobenie človeka na životné prostredie (ekologické havárie) – smog apod.[28]



## 4.2 Typová činnosť zložiek IZS pri spoločnom zásahu pri mimoriadnej udalosti s veľkým počtom ranených a obetí

Podľa uvedenej typovej činnosti sa postupuje pri mimoriadnej udalosti (MU), kde je veľký počet osôb zranených, alebo s ujmovou na živote bez ohľadu na príčinu MU. V takomto prípade je nutné určiť si priority v poskytovaní neodkladnej prednemocničnej starostlivosti a pri odsune (tj. triediť ranených), pričom počet ranených je natoľko veľký, spravidla viac ako 10 ranených, že pomer ranených a zdravotníkov neumožňuje zaistiť okamžitú prednemocničnú starostlivosť všetkým raneným súčasne.[28]

Mimoriadna udalosť je charakteristická tým, že:

a) najmä v začiatku zásahu zložiek integrovaného záchranného systému (IZS) je nedostatok síl a prostriedkov, ktoré však budú v priebehu udalosti pribúdať - je teda od začiatku nutné venovať pozornosť organizácii riadenia zásahu zložiek IZS a členenie miesta zásahu (príchody, odchody, nástupné priestory atď.)[28]

b) pre úspešný výsledok je zásadná prvá polhodina až hodina činnosti,

c) vyvoláva pozornosť médií a verejnosti, najmä príbuzných a blízkych postihnutých osôb MU s veľkým počtom ranených triedime podľa ohrozenia a množstva záchranárov na tri druhy:

- A. MU, u ktorých zistené podmienky na mieste zásahu umožňujú, aby triedenie ranených vykonával personál zdravotníckej záchranej služby priamo na mieste, alebo čo najbližšie k miestu kde sa ranené osoby nachádzajú, bez ohrozenia zdravotníkov.
- B. MU, pri ktorých je nutné ranené osoby transportovať do bezpečnej vzdialenosti mimo dosah možných účinkov MU (napr. výbuch), ktoré ohrozujú ranených aj záchranárov. Triedenie ranených a transport vykonávajú spravidla hasiči, tí ranených predávajú zdravotníkom.
- C. MU, pri ktorých je preukázaná prítomnosť nebezpečných látok, kedy musia záchranári používať zodpovedajúci stupeň ochrany. Až po obmedzení kontaminácie a po dekontaminácii postihnutých osôb sú tieto osoby predané zdravotníkom.[28]

#### 4.2.1 Činnost' zložiek IZS pri spoločnom zásahu

Prioritou činnosti je sústrediť a vhodne organizovať dostatočné množstvo síl a prostriedkov zložiek IZS. Pri tom je vhodné využívať taktický postup označovaný ako JPSVT. J = Istenie záchranárov, P = Prístup - obmedzenie šírenia účinkov MU, S = Stabilizácia zdravotného stavu ranených, triedenie ranených, V = Vyslobodenie ranených, T = Transport ranených.[28]

Činnosti sa prelínajú a je možné ich vykonávať súčasne, pričom istenie záchranárov prelína všetkými fázami konkrétne realizovaného taktického postupu:

- minimalizácia strát na životoch a trvalých zdravotných následkov u ranených osôb, je možné dosiahnuť poskytnutím zodpovedajúcej prvej pomoci, maximálnej možnej neodkladnej prednemocničnej starostlivosti a najmä skrátením času prenosu ranených osôb z miesta udalosti do nemocničnej starostlivosti. Pri nedostatku zdravotníckeho personálu na mieste zásahu uvedené ciele pomáha naplniť aplikácia laického triedenia ranených osôb. Pre potreby zložiek IZS je optimálne využívať metódu START (z českého: Snadné Třídění A Rychlá Terapie).[28]

Táto metóda nenahradzuje lekárske triedenie ranených, jedná sa o predtriedenie pred samotným lekárske triedením. Identifikácia mŕtvych umožní tzv. „prehlásenie osoby za mŕtvu,“ čo má zásadný význam pre právnu situáciu pozostalých. Vytvorenie podmienok pre identifikáciu mŕtvych osôb – pre potreby vyšetrovania orgánov činných v trestnom konaní alebo súdneho lekárstva je nevyhnutné nechať časti tiel, prípadne mŕtve osoby na mieste až do ukončenia vyšetrovania. Zachovanie stôp a dôkazov po objasnení príčin MU.[28]

Pri rôznych typoch MU s veľkým počtom ranených osôb a obetí budú prakticky vždy nasledovať inšpekčné šetrenia špecializovanými orgánmi, ktoré zisťujú príčiny. Preto pri záchranných a likvidačných prácach je potrebné, venovať pozornosť zadokumentovaniu miesta nešťastia, hlavne fotografickému. V prípade MU s veľkým počtom obetí je vždy potreba privolať na miesto expertov súdneho lekárstva.

- práca s komunikačnými prostriedkami a uvedomenie príbuzných postihnutých osôb .[28]

Je dôležitou súčasťou zásahu a následne povinnosťou zložiek IZS. Tlak verejnosti a médií na zasahujúce zložky IZS na poskytovanie informácií narastá a obvykle nepoľaví ani po ukončení zásahu.[28]

Je preto nutné, aby poskytovanie informácií prevzali operačné strediská zložiek IZS a následne tlačový hovorca, prípadne vytvorené informačné centrá.[28]

- zaistenie posttraumatickej starostlivosti

Pri niektorých MU s veľkým počtom ranených a obetí počet osob narastá, a to medzi príbuznými ranených osob, pozostalými a tiež medzi záchranármi. Toto ale nemôže riešiť veliteľ zásahu, je preto potrebné z úrovne operačného riadenia iniciovať štruktúry schopné poskytnúť posttraumatickú starostlivosť. [28]

#### 4.2.2 Veliteľ zásahu a organizácia miesta zásahu

Veliteľom zásahu je veliteľ jednotky požiarnej ochrany. Ten spravidla zriadi štáb veliteľa zásahu, ktorého zloženie závisí od druhu MU a zasahujúcich zložiek IZS. Tiež môže rozdeliť miesto zásahu na sektory a úseky.

Zvláštne postavenie v štábe má vedúci lekár zásahu tzn. lekár, ktorý sa na miesto dostaví ako prvý, ak nieje následne vystriedaný iným, vopred určeným lekárom. Vedúci lekár spolupracuje s veliteľom zásahu až do okamihu odvozu posledného raneného z miesta zásahu, pričom vždy priamo riadi ZZS. Pri nedostatočnom pokrytí činností silami ZZS vyžaduje pomoc od veliteľa zásahu. Je tiež zodpovedný za komunikáciu so zdravotníckym operačným strediskom ZZS a jeho prostredníctvom s cieľovými zdravotníckymi zariadeniami.[28]

Sily a prostriedky zložiek IZS sú na mieste zásahu spravidla rozdelené do sektorov takto:

- a) sektor vyhľadávania a záchrany: veliteľom je príslušník HZZ. V tomto sektore sa organizuje vyhľadávanie osôb v troskách, ich následné vyslobodenie a sú vykonávané opatrenia na obmedzenie rizík hroziacich zraneným a zasahujúcim záchranárom. Tento sektor sa ďalej môže členiť na úseky, zaistí sa tak lepšia systematickosť pri hľadaní a záchrane osôb.[28]
- b) Záchranári sa preto organizujú do skupín takto:
  - vyhľadávacia: vyhľadáva popr. triedi ranené a ohrozené osoby, označí miesto ich nálezu a ak sú schopní pohybu odvedie ich na stanovište pre zhromaždenie a triedenie ranených. Ak zasahujúcim záchranárom nehrozí nebezpečenstvo, triedia priamo oni zranených. Ak nebezpečenstvo hrozí, vykonávajú triedenie metódou START hasiči.[28]

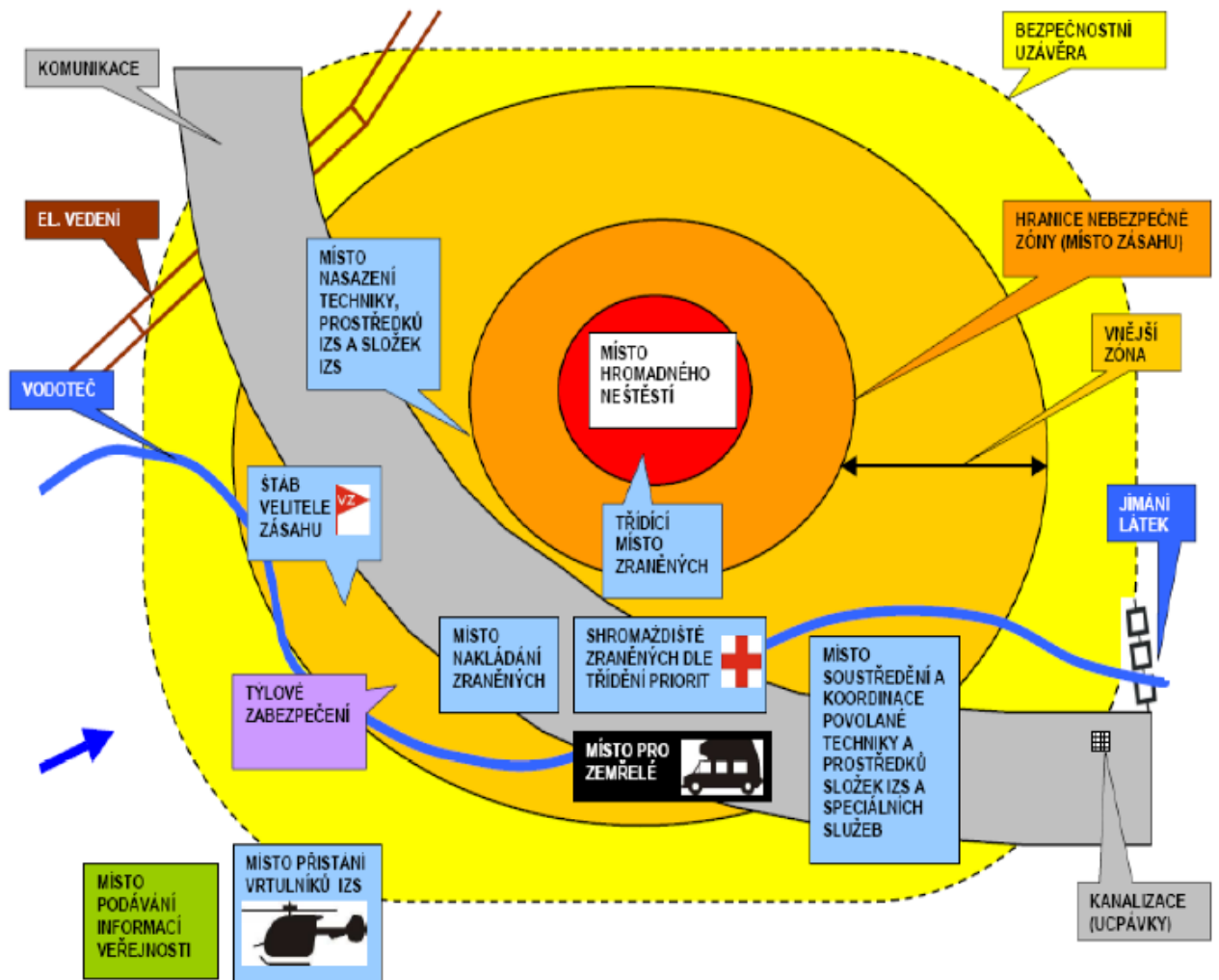
- záchranná: vykonáva záchranu osôb neschopných pohybu, zaisťuje ich transport na stanovištie pre zhromaždenie a triedenie ranených
  - istiaca: istí vyhľadávacie a záchranné skupiny pred hroziacimi rizikami v priebehu MU.[28]
- c) sektor zdravotníckej pomoci, veliteľom sektoru je spravidla vedúci lekár zásahu. Jeho základnou úlohou je zaisťovať lekárske triedenie osôb podľa priorit ošetrovania na stanovišti pre zhromažďovanie a triedenie ranených a ich odsun z miesta zásahu. Toto stanovištie má miesto pre poskytnutie odbornej prednemocničnej starostlivosti, miesto pre nakladanie ranených na transport. Stanovištie je potrebné zorganizovať tak, aby bolo mimo pôsobenia nebezpečenstva vzniknutého pri MU a aby v malom evakuačnom okruhu bola prekonávaná čo najmenšia vzdialenosť.[28]

#### 4.2.3 Stupeň poplachu a trvania zásahu

MU s veľkým počtom ranených osôb a obetí zodpovedá zvyčajne tretiemu alebo štvrtému stupňu poplachu podľa poplachového plánu IZS. Zásah zložiek IZS je možné ukončiť až po vykonaní záchranných a likvidačných prác. Odborné expertízy, technické prehliadky, pitvy apod. sú vykonávané zvyčajne už mimo zásah.[28]

#### 4.2.4 Sily a prostriedky zložiek IZS

Potrebu síl a prostriedkov upresňuje veliteľ zásahu spolu s operačným a informačným strediskom IZS kraja a vedúci zložiek IZS. Zdravotnícke operačné stredisko zdravotníckej záchrannej služby povoláva na miesto zásahu všetky vozidlá rýchlej lekárskej služby, rýchlej zdravotníckej pomoci a výnimočne aj vozidlá lekárskej služby, ktoré sú v dosahu. Tiež sú využívané vrtulníky leteckej záchrannej služby, alebo vrtulníky Polície v transportnej sedačkovej verzii pre sediacich pacientov. ZZS disponuje tiež tzv. „modulom hromadných nešťastí“, čo je vozidlo so záložným zdravotníckym materiálom a prístrojmi, určené pre mimoriadne udalosti s vysokým počtom postihnutých. Pri spustení traumatologického plánu ZZS je prvým krokom oznámenie zdravotníckym zariadeniam v kraji jeho spustenie. Pacienti sú podľa lekárskeho pretriedenia buď urgentne odsunutí do vybraných zdravotníckych zariadení, alebo po ošetrovaní a zaistení pre transport prevážaní priamo na špecializované pracovisko oblasti. Ak počet ranených osôb presahuje kapacity zdravotníckych zariadení kraja.[28]



Obr. 8. Situačný plán miesta havárie [28]

#### 4.2.5 Triedenie ranených metódou START

START= z českého Snadná Terapie A Rychlé Třídění

Triedenie ranených (Triage) podľa metodiky START sa vykonáva u mimoriadnych udalostí s veľkým počtom ranených a obetí ak počet postihnutých prekročí možnosti lekárskeho triedenia priamo v teréne a tam, kde nemožno vykonávať lekárske triedenie so zreteľom na veľkosť vyznačenej zóny zásahu či neprístupnosť miesta hromadného nešťastia, alebo keď sú postihnutí neprístupní bez špeciálneho vybavenia. Prioritou v týchto prípadoch je, aby sa k lekárskeму pretriedeniu a ošetrovaniu dostali prednostne najzávažnejšie stavy.[28]

O tom, ktoré to sú rozhodujú preškolení príslušníci HZS s využitím laického triedenia metodikou START - rozhodujú o poradí pacientov odsunovaných k lekárskeму pretriedeniu. Prednostne sú prinášani pacienti s prvou prioritou tj červenou (zlyhávajúce životné funkcie, potrebujú neodkladnú starostlivosť na mieste), následne sú prinášani pacienti s druhou prioritou tj žltou (neschopní samostatného pohybu, nezlyhávajú životné funkcie, ale nie sú sebestační), na koniec sú privádzani pacienti, ktorí majú tretiu prioritu tj zelenú (sebestační, s relatívne malými poraneniami). Na mieste nálezu sú ponechani pacienti označení čiernou farbou (bez známok životných funkcií). Pre určenie priority metódou START je nevyhnutné dôkladné preškolenie určených pracovníkov a ich vybavenie farebnými štítkami alebo páskami (červená, žltá, zelená a čierna). Triediaci pracovník vykoná aj zaškrtenie tepnového krvácania a ľudí v bezvedomí uloží do stabilizovanej polohy.[28]

#### 4.2.6 Vyšetřovanie příčiny mimoriadnej udalosti

Na miestach mimoriadnych udalostí je vykonávané vyšetřovanie za účelom objasnenia príčiny, zistenie miery a preukázanie zavinenia konkrétnych osôb alebo zistenie a usvedčenie páchatel'a, ak ide o podozrenie zo spáchania trestného činu. Objasnenie príčiny môže byť využité aj na prijatie preventívnych opatrení. Vyšetřovanie je vedené orgánmi činnými v trestnom konaní. Orgánmi činnými v trestnom konaní sa rozumie súd, prokurátor a policajný orgán. Prvotné úkony na mieste mimoriadnej udalosti vykonávajú spravidla policajné orgány Polícia SR, ČR.[28]

V závislosti od typu havarijnej udalosti sú úkony vykonávané v spolupráci s ďalšími subjektmi (poskytovateľmi príčin požiarov HZS, komisií ÚZPLN - vykonáva odborné zisťovanie príčin leteckých nehôd za účelom prijatia preventívnych opatrení, orgány Železničnej inšpekcie, orgány dohľadu nad bezpečnosťou práce apod). Prvotné úkony na mieste mimoriadnej udalosti sú zistenie a zadokumentovanie stavu miesta udalosti, prevedenie ohliadky miesta udalosti za účelom vyhľadania, zadokumentovania a zabezpečenia kriminalistických stôp dôležitých pre objasnenie udalosti. Ohliadka miesta udalosti sa riadi osobitnými právnymi predpismi. Zaisťovanie stôp a následné skúmanie majú byť použiteľné ako dôkaz v trestnom konaní súdnom, ďalej internými aktmi riadenia Polície, kriminalisticko-taktickými pravidlami a kriminalisticko-technickými zásadami. [28]

Úkony k záchrane ľudských životov a zamedzeniu bezprostredne hroziaceho nebezpečenstva majú prioritu, sú vykonávané tak, aby nedochádzalo k ničeniu kriminalistických stôp a k vytváraniu stôp nových v čase pred začiatkom ohliadky. Na mieste udalosti je nutné používať ochranné rukavice, je zakázané fajčiť a zanechávať odpadky či iné vnesené predmety. Pred zahájením likvidačných prác je potrebné miesto zadokumentovať pre objektívne posúdenie udalosti. Dôležité sú fotografie, videozáznamy a svedectvá z miesta, hlavne poloha a miesto nálezu obetí, predmetov a podobne. Pri nehodách dopravných prostriedkov sa venuje zvýšená pozornosť strojvedúcemu, pilotovi a členom posádky.[28]

#### **4.2.7 Identifikácia obetí**

Pre identifikáciu veľkého počtu obetí sa vytvárajú tímy identifikácie obetí mimoriadnej udalosti tzv. DVI tímy (Disaster Victim Identification) zostavené z pracovníkov znaleckých pracovísk Polície, pracovníkov Služby kriminálnej polície a súdnych lekárov, ktorí sa riadia postupmi a doporučeniami vydanými Interpolom. Dodržanie medzinárodne stanovených postupov je dôležité hlavne v prípade nutnosti medzinárodnej spolupráce pri identifikácii obetí.[28]

## 5 MODELOVÁ SITUÁCIA – VÝBUCH VOP NOVÁKY

Výbuch delaboračného skladu v slovenskom meste Nováky nastal v piatok 2. marca 2007 okolo 16:30. Ide o jednu z najzávažnejších priemyselných havárií v dejinách krajiny. Mesto Nováky (okres Prievidza) leží na hornom toku rieky Nitra, má cca 4 500 obyvateľov. Z hľadiska analýzy možných okolností a skúseností z minulosti ide o lokalitu, ktorá je kvôli svojmu priemyslu (banský, energetický, chemický, strojársky) náchylná na riziko vzniku mimoriadnych a krízových situácií. VOP sa zaoberal likvidáciou a revíziou delostreleckej a raketovej munície.

### 5.1 Prehľad aktivít na mieste zásahu s dôrazom na záchranárske práce

Piatok, dňa 2. 3. 2007:

16:28 hod.: Krajské operačné stredisko záchrannej zdravotnej služby Trenčín (ďalej KOS ZZS) prijalo prostredníctvom linky 112 prvé (nejasné) hlásenie o výbuchu bez udania presnejšej lokality. Bolo prijatých 5 ďalších hlásení, z ktorých až z posledného sa dala určiť presná informácia o mieste mimoriadnej udalosti.

16:29 hod.: Operačné stredisko Okresného riaditeľstva hasičského a záchranného zboru (OR HaZZ) v Prievidzi zaregistrovalo informáciu o výbuchu.

16:30 hod.: HaZZ Prievidza vykonal výjazd na miesto havárie. V čase ich príchodu na mieste už zasahovala hasičská jednotka podniku.

16:32 hod: Ambulancie rýchlej lekárskej pomoci zo sídla stanice ZZS Bojnice a súčasne rýchlej zdravotnej pomoci zo stanice ZZS Prievidza uskutočnili výjazd na miesto.[31]

16:42 hod.: KOS ZZS žiadalo aktivovať Traumatologický plán NsP Prievidza. Súčasne informovalo NsP Partizánske, n. o., Nemocnicu Handlová, s. r. o., Nemocnicu Bánovce, s. r. o možnosti prísunu väčšieho počtu ľahko ranených. FN Trenčín informovala o možnosti prísunu ťažko ranených. Súčasne Centrum popálenín a rekonštrukčnej chirurgie v Bratislave upozorňuje na možnosť prísunu popálených osôb prostredníctvom leteckej záchrannej zdravotnej služby.[31]

16:45 hod.: teda 17 minút po prvom hlásení o mimoriadnej udalosti zvolal Útvar krízového riadenia Krízový štáb NsP Prievidza, ktorý aktivoval Traumatologický plán NsP z dôvodu predpokladaného veľkého počtu zranených.

Súčasne bola zabezpečovaná mobilizácia síl a prostriedkov ZZS vrátane materiálového zabezpečenia (lieky, krvné deriváty, infúzne roztoky atd.[31]



Prieskumné skupiny HaZZ pri prehliadke terénu bližšie k epicentru našli dve mŕtve osoby a ťažko raneného muža v bezvedomí s devastujúcimi poraneniami hlavy.[31]

17:25 do 19:50 hod.: hasiči odovzdávali zranené osoby ZZS, ktorá na mieste vykonávala triedenie ranených, ambulantne ošetrovala a transportovala ranených na lôžkové oddelenia NsP Prievidza. Súčasne bol výrazne upravený odhad o počte postihnutých.

20:17 hod.: hasiči lokalizovali požiare a pokračovali v ochladzovaní uskladnenej, nevybuchnutej munície a prehľadávali zasiahnutý terén termovíznymi kamerami.

22:00 hod.: KOS ZZS odvolal zvýšenú pohotovosť okolitých nemocníc. Zvýšená pohotovosť pokračovala v NsP Prievidza.[31]

21:10 - 22:50 hod. a 21:50 - 1:45 hod. NsP Prievidza zostavila dva operačné tímy, ktoré vykonali niekoľko operačných výkonov zraneným osobám s najnebezpečnejšími poraneniami. Tretí (záložný) tím bol pripravený na poskytnutie ďalších operačných výkonov. Menej náročné chirurgické zákroky sa vykonávali priebežne na Centrálnej príjmovej ambulancii (CPA) NsP Prievidza.

23:15 hod.: Posledná posádka rýchlej lekárskej pomoci opustila miesto mimoriadnej udalosti. [31]

23:30 hod.: Krízový štáb NsP sa rozhodol postupne normalizovať činnosť na vybraných pracoviskách. V pohotovosti zostali len pracoviská, ktoré by v prípade potreby zabezpečovali príjem a ošetrovanie záchranárov.

Sobota 3. 3. 2007

2:00 hod.: NsP Prievidza prijala poslednú zranenú osobu, ktorá sa prišla dať ošetriť do nemocnice z miesta trvalého bydliska.

7:45 hod. Hasičský a záchraný zbor ukončil zásah na mimoriadnej udalosti.[31]

11:30 hod. 78 hasičov, ktorí aktívne zasahovali v priestoroch mimoriadnej udalosti potrebovalo vyšetrenie. Jeden bol prijatý v nemocnici ku krátkodobej hospitalizácii.[31]

Takto mohli obyvatelia okolitých obcí sledovať výbuch VOP.



*Obr. 9. Výbuch VOP Nováky [33]*

Na ďalšej fotografii je možné pozorovať letecké zábery budovy, v ktorej došlo k výbuchu.



*Obr. 10. Vojenský opravárenský podnik po výbuchu [33]*

## 5.2 Prehľad aktivít na mieste zásahu s dôrazom na činnosť HaZZ

Operačné stredisko Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru Prievidzi prijalo dňa 2. marca 2007 o 16.29 hod hlásenie o výbuchu v obci Nováky časť Dolina. O 16.30 hod. vykonali výjazd prví príslušníci z OR HaZZ v Prievidzi s technikou. V čase príchodu príslušníkov HaZZ na miesto zásahu, už tam zasahovala hasičská jednotka podniku VOP a.s. Nováky.[32]

Veliteľom bol npor. Jozef Krausko, príslušník OR HaZZ v Prievidzi. Rozhodol o zorganizovaní dvoch prieskumných skupín, ktoré zmonitorovali postihnutú oblasť. Pri prieskume bolo nájdených 5 osôb. Trom osobám bola poskytnutá predlekárska pomoc a ďalšie boli prinesené k vozidlu záchranej zdravotnej služby. U dvoch osôb privolaný lekár konštatoval smrť. Spod sutín boli vyslobodení mŕtvy muž (nájdený o 19.07 hod.) a mŕtva žena (o 22.45 hod.). Prieskumom bolo zistené, že v priestore zásahu je veľké množstvo munície a výbušnín, ako aj viac ohnísk požiaru, z toho 3 veľké ohniská.[32]

Veliteľ zásahu na základe prieskumu o 17.00 hod povolal ďalšie sily a prostriedky Hasičského a záchranného zboru, zvolal riadiaci štáb a o rozdelil zasahujúcich príslušníkov do štvorčlenných skupín s konkrétnym určením priestoru. Skupiny pokračovali vo vyhľadávaní nezvestných osôb. V určených priestoroch ďalšie osoby nenašli. Nasadzovanie ďalších síl a prostriedkov koordinovalo operačné stredisko Prezídia HaZZ. Po získaní informácií od technikov VOP a.s., Nováky o stabilite a vlastnostiach horiacich látok a látok nachádzajúcich sa v priestore zásahu, rozhodol veliteľ zásahu o zriadení zásahového úseku na likvidáciu požiaru a na ochranu uskladneného materiálu (munície). Po splnení požiadavky veliteľa zásahu na sprejazdnenie a sprístupnenie sutinami zavalenej miestnej komunikácie, bolo rozhodnuté o zriadení druhého zásahového úseku pod muničným sklado. Druhý zásahový úsek bol určený na likvidáciu ďalších ohnísk požiaru a ochranu muničného skladu.[32]

Po získaní informácií od príslušníkov vojenskej polície, že v lese vo vzdialenosti cca 3 km je 11 zranených osôb, vyslal veliteľ zásahu skupinu 16 hasičov na poskytnutie prvej pomoci a na prenesenie postihnutých osôb k zbernému miestu.

V čase o 20.17 h boli požiare lokalizované. Po lokalizácii veliteľ zásahu požiadal o pyrotechnickú skupinu na zhodnotenie situácie na požiarisku z hľadiska možnosti explózie výbušnín. Skupina pyrotechnikov po prieskume miesta udalosti považovala za nutné pokračovať v ochladzovaní uskladnených výbušnín vodou.[32]

Súčasne veliteľ zásahu rozhodol o zriadení 4 skupín po 6 príslušníkov, ktorí v čase od 20.30 do 22.20 h za pomoci termovízných kamier znovu prehľadali postihnutý priestor. V prehľadávaných priestoroch neboli nájdené žiadne osoby.

Nadálej pokračovala dodávka hasiacej látky (vody) na miesto udalosti. Do káblových kanálov a neprístupných dutín bola na ich vyplnenie a tým na zabránenie vzniku požiaru dodávaná stredná pena.[32]

Na vykonávanie hasiacich a ochladzovacích prác boli z povolaných síl a prostriedkov HaZZ zriadené tri zmeny po 20 príslušníkoch.

Na požiadanie veliteľa zásahu bolo priebežne vykonávané monitorovanie ovzdušia. V čase 07.30 h dňa 3. 3. 2007 bol vykonaný prieskum pyrotechnickou skupinou na mieste zásahu a bolo zistené, že nie je potrebné pokračovať v jeho ochladzovaní. Následne o 07.45 h veliteľ zásahu ukončil zásah a miesto udalosti odovzdal veliteľovi hasičskej jednotky VOP a.s. Nováky.[32]

Po ukončení zásahu boli všetci zasahujúci odoslaní na preventívnu lekársku prehliadku do nemocnice s poliklinikou v Bojniciach (63 príslušníkov). Dňa 3. 3. 2007 o 14.30 h bola z miesta udalosti vyžiadaná pomoc z OR HaZZ v Prievidzi a to posádka s termovíznou kamerou. Príslušníci OR HaZZ v Prievidzi prehľadávali miesto udalosti a našli tretiu obeť. Na záchranných prácach sa v dňoch 2. a 3. marca 2007 spolu podieľalo 84 príslušníkov HaZZ, 19 zamestnancov závodných hasičských zborov, 27 členov obecných hasičských zborov, 3 zamestnanci hasičskej jednotky VÚ 5782 Nováky a 4 zamestnanci hasičskej jednotky VÚ 1056 Zemianske Kostol'any.[32]

Celkovo bolo nasadených 40 ks techniky z toho 30 ks HaZZ, 6 ks závodných hasičských zborov, 1 ks obecného hasičského zboru, 1 ks banskej záchranej služby a 2 ks hasičských jednotiek VÚ. Na likvidáciu požiaru bolo použitých 240 000 l vody.[32]

### 5.3 Bilancia udalosti

Celkom bolo 22 osôb zranených,

- z toho po ošetrovaní bolo prepustených 7 osôb,
- hospitalizovaných bolo 15 zranených:
  - z toho 6 osôb s ťažkými,
  - 9 osôb so stredne ťažkými a ľahkými zraneniami,

Pri výbuchu bolo osem osôb usmrtených, ôsma obeť bola nájdená až 4 mesiace po tragédii.

Sily a prostriedky ZZS:

- k miestu explózií vyšlo 5 vozidiel rýchlej lekárskej pomoci,
- 6 vozidiel rýchlej zdravotnej pomoci,
- 10 vozidiel dopravnej zdravotnej služby,
- 2 vrtuľníky leteckej záchranej zdravotnej služby.

Rozhodujúcu úlohu v zabezpečení zdravotnej starostlivosti zraneným osobám niesla NsP Prievidza. Celkovo bolo po rozvinutí traumatologického plánu NsP Prievidza mobilizovaných:

148 zdravotníckych a nezdravotníckych pracovníkov,

- z tohto počtu bolo 34 lekárov,
- zdravotných sestier, laborantov a sanitárov,
- 5 vodičov ZZS,
- 7 ostatných prevádzkových pracovníkov.

Súčinnosť ZZS s ostatnými zasahujúcimi zložkami:

Pri záchranných prácach zasahovalo celkovo 137 hasičov, z nich bolo 87 príslušníkov HaZZ. K zaisteniu poriadkovej služby a regulovaniu dopravy bol zmobilizovaný Policajný zbor SR a Vojenská polícia. Príslušníci vojenských útvarov osvetľovali miesto mimoriadnej udalosti, monitorovali ovzdušie a zabezpečovali technický servis zasahujúcim záchránárom.

#### **5.4 Závery vyplývajúce z analýzy modelovej situácie**

Podľa analýzy vypracovanej rezortmi obrany, vnútra a zdravotníctva nemal podnik v čase výbuchu havarijný plán vypracovaný v súlade so zákonom. Podľa existujúceho plánu by sa nedalo včas a adekvátne reagovať na haváriu, prijať opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany života a zdravia ľudí, životného prostredia a majetku či informovať zamestnancov, verejnosť a príslušné orgány. Pri analýze sa ďalej zistilo, že čas udaný na včasné zareagovanie pre haváriu bol neadekvátny. Plány zaistenia proti MU boli zastaralé a nepraktikované.

Zložkám HaZZ nebol prístupný zoznam munície a výbušnín nachádzajúcich sa v sklade, čo znemožňovalo rýchly zásah jednotlivých zložiek. Nikto v čase zásahu nevedel, čo obsahuje sklad a kde hrozí prípadný ďalší výbuch.

V podniku pracovali civilisti, na ktorých dohliadal špecialista a na poobedňajšej zmene bolo v čase explózie 25 zamestnancov. Po začiatku akcie cca 1 hodinu zlyhávali mobilné telefónne siete. Záchranná zdravotnícka zložka IZS na začiatku záchranej akcie bez dostatočného zhodnotenia rizika v teréne podniku postupovala k epicentru, a až po zhodnotení reálneho nebezpečenstva ďalších explózií ustúpila o 2000 m.

Nebol správne odhadnutý počet zasiahnutých osôb. Výbuchy si vyžiadali životy ôsmich pracovníkov, poslednú obeť sa podarilo identifikovať v júli 2007, teda 4 mesiace po výbuchu.

Dopravu na mieste regulovala Polícia SR a Vojenská polícia. Cestu do Novák blokovali policajné bariéry a doprava bola odklonená do iných smerov. Prístup mali len sanitky, ktoré odvážali zranených.

Vyšetovanie výbuchu trvalo až do roku 2010. Polícia obvinila v súvislosti s výbuchom piatich ľudí. Podľa vyšetrovateľa štyria členovia vedenia a bezpečnostný technik zanedbali svoje povinnosti. Krajská prokuratúra v Trenčíne podala na Okresný súd v Prievidzi obžalobu voči piatim bývalým vrcholovým predstaviteľom podniku.

V súčasnosti generálny riaditeľ VOP Nováky Peter Trgiňa považuje prevádzku v podniku momentálne za bezpečnú. Bola prehodnotená civilná legislatíva a vypracovaný nový havarijný plán a podnik má v súčasnosti aj vlastný hasičský zbor. Boli znížené počty skladovanej munície, schválené nové technológie a tiež boli preškolení zamestnanci. Podnik sa zaručil, že podobná udalosť sa už nesmie opakovať.

## 6 ŠTATISTICKÝ VÝVOJ MIMORIADNYCH UDALOSTÍ V ČR A SR PRE ROKY 2007-2009

### 6.1 Štatistický vývoj mimoriadnych udalostí v Slovenskej republike

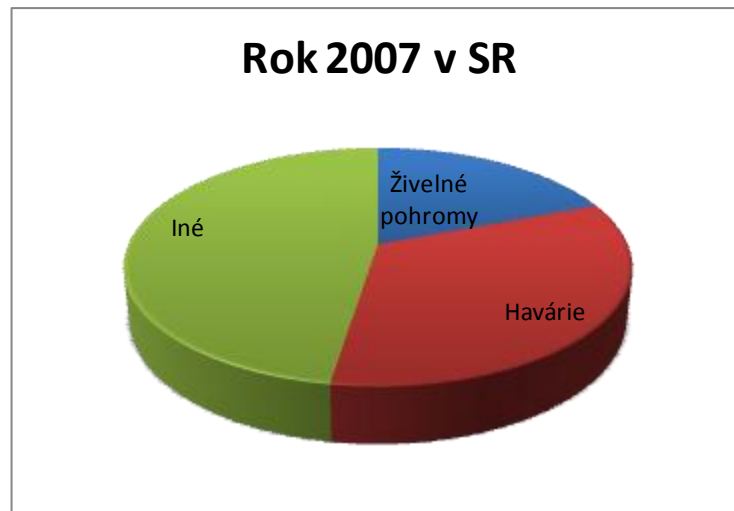
Štatistika bola vypracovaná na základe údajov Mnisterstva vnútra.[21]

Tab. 1. Súhrnný počet MU v SR pre roky 2007-2009

	2007	2008	2009
<b>Živelné pohromy</b>	23	16	43
<b>Havárie</b>	40	41	41
<b>Iné</b>	57	39	26
<b>Spolu</b>	120	96	110

#### Rok 2007 v SR

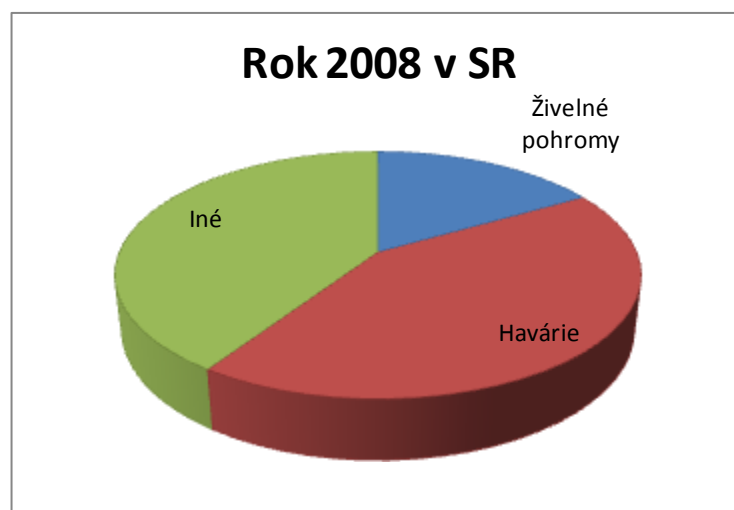
Mimoriadna situácia v zmysle platných právnych noriem bola vyhlásená v 10 prípadoch. Pri týchto mimoriadnych udalostiach prišlo o život 15 osôb. Plnenie úloh KCHL CO v roku 2007 bolo mimoriadne náročné a zložité tak z hľadiska počtu, ako i rozsahu mimoriadnych udalostí. KCHL CO Nitra sa podieľalo i na priebežnom vykonávaní monitorovania ovzdušia v prípade havárie mimoriadneho rozsahu v objekte Vojenského opravárenského podniku Nováky v marci roku 2007 (viz kapitola 5), kde prišlo k výbuchu uskladnenej munície a následnému požiaru (pri tejto mimoriadnej udalosti prišlo o život 8 ľudí). K najrozsiahlejším mimoriadnym udalostiam okrem vyššie uvedenej havárie v objekte Vojenského opravárenského podniku v Novákoch patrí i víchrica, ktorá postihla mesto Vysoké Tatry (január 2007), snehová kalamita na území Prešovského kraja ako i dôsledky búrky a víchrice na území Trenčianskeho kraja (v súčasnosti je pripravený materiál na úhradu výdavkov pre postihnuté obce). Pri leteckom nešťastí malého dopravného lietadla zahynuli traja cudzí štátni príslušníci (december 2007).[21]



*Graf 1. Mimoriadne udalosti v SR v roku 2007*

#### Rok 2008 v SR

Stála služba sekcie krízového manažmentu a civilnej ochrany Ministerstva vnútra Slovenskej republiky plniaca okrem iných úloh aj úlohu „Národného kontaktného miesta“ prijala v priebehu roka 2008 hlásenia o 96 mimoriadnych udalostiach na území Slovenskej republiky, čo je v porovnaní s rokom 2007 o 24 mimoriadnych udalostí menej. Členenie mimoriadnych udalostí je spracované v zákone NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva a vyhlášky MV SR č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany.[21]



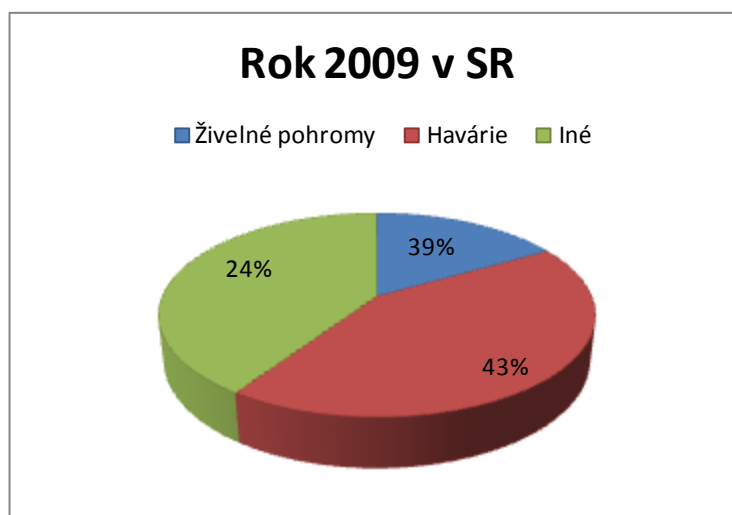
*Graf 2. Mimoriadne udalosti v SR v roku 2008*



Rok 2009 v SR

Mimoriadna situácia v zmysle § 3 ods. 1 zákona č 42/1994 Z. z. bola vyhlásená v 29 prípadoch. Počas obdobia ohrozenia alebo pôsobenia následkov mimoriadnych udalostí prišlo o život 37 osôb, 33 osôb bolo ťažko a 34 osôb ľahko zranených.

K najrozsiahlejším mimoriadnym udalostiam patrila explózia s následným požiarom v bani Handlo, zrážka osobného vlaku a autobusu na železničnom priecestí v Polomke, zrútenie stanu v dôsledku búrky na festivale „Pohoda“ v Trenčíne (1 mŕtvy).[21]



Graf 3. Mimoriadne udalosti v SR v roku 2009

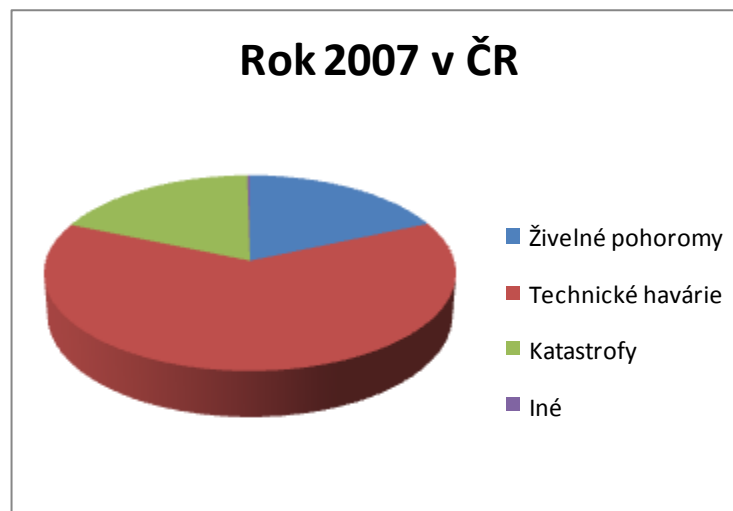
## 6.2 Štatistický vývoj mimoriadnych udalostí v Českej republike

Tab. 2. Súhrnný počet MU v ČR pre roky 2007-2009

	2007	2008	2009
<b>Katastrofy</b>	23	19	35
<b>Technické havárie</b>	68	71	80
<b>Iné</b>	47	15	26
<b>Spolu</b>	128	95	141

### Rok 2007 v ČR

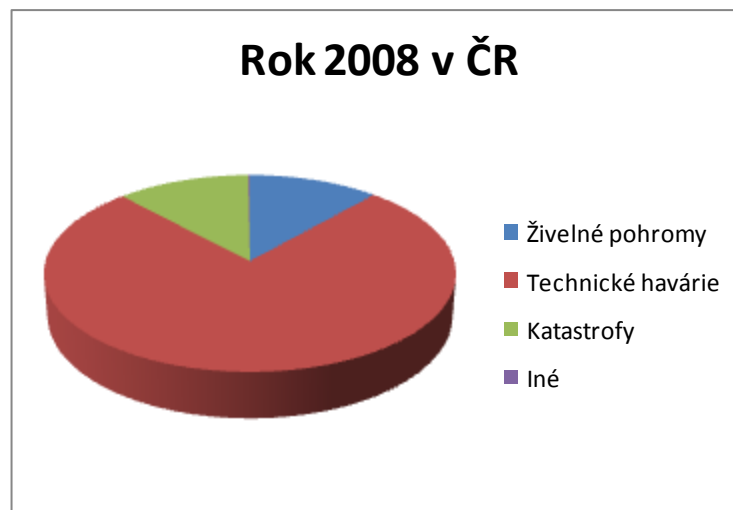
V roku 2007 zasahovali jednotky požiarnej ochrany pri najväčšom počte mimoriadnych udalostí v histórii. Jednotky PO v roku 2007 zasahovali pri 128 mimoriadnych udalostiach, čo je o 7% viac ako v predchádzajúcom roku. Hasiči tiež museli riešiť aj nákazu vtáčou chrípkou u niekoľkých veľkochovov hydiny. Najčastejšie boli vykonávané zásahy pri technických haváriách. Najvyšší nárast bol zaznamenaný pri počte živelných pohrôm, oproti predchádzajúcemu roku tento nárast tvoril 86%, čo bolo spôsobené orkánom „Kryll“.[17]



Graf 4. Mimoriadne udalosti v ČR v roku 2007

### ROK 2008 V ČR

Počet mimoriadnych udalostí sa v roku 2008 výrazne znížil oproti roku predošlému. Najvyšší nárast zaznamenali technické havárie, ktorých počet vzrástol až na číslo 71. Pokoles o 7 % zaznamenali havárie, v 15 prípadoch zasahovali zložky IZS pri ostatných mimoriadnych udalostiach. Pokels tiež nastal v zásahoch pri haváriach, ato o 6 % oproti predošlému roku.[17]



*Graf 5. Mimoriadne udalosti v ČR v roku 2008*

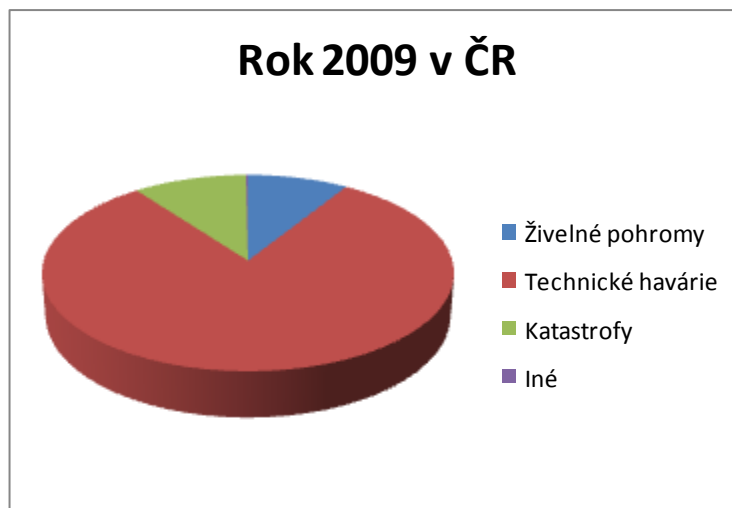
### Rok 2009 v ČR

V roku 2009 najväčší počet zásahov tvorili technické havárie, oproti roku 2008 bol zaznamenaný nárast o 13%. Kategória technické havárie zahŕňa:

- technické havárie
- technickú pomoc
- technologickú pomoc
- ostatnú pomoc.

Mierny pokles oproti roku 2008 zaznamenali zásahy spojené s živelnou pohromou. Tento pokles tvoril 6% oproti predošlému roku. Jednalo sa o živelné pohromy ako povodne, záplavy a veterné smršte. Pokles tiež zaznamenali udalosti spojené s únikom nebezpečných látok. V 10 prípadoch jednotky PO zasahovali pri ostatných mimoriadnych udalostiach, jednalo sa prevažne o prípady spojené s vtáčou chrípkou.

Pre zaujímavosť najviac udalostí vznikalo v stredu (16,4%), najmenej v nedeľu (12,2%), najviac v mesiaci júli (13,5%), najmenej vo februári (6,3%).[17]



*Graf 6. Mimoriadne udalosti v ČR v roku 2009*

## 7 ZHODNOTENIE PRIPRAVENOSTI A PREVENČIE MIMORIADNYCH UDALOSTÍ

Pripravenosť obyvateľov na krízové situácie je problém, ktorého zložitosť spočíva v rôznorodosti jednotlivých skupín pripravovaných (deti, chorí, starí, hendikepovaní), ako aj v špecifickom priebehu každej krízovej situácie. Práve dobrá pripravenosť obyvateľov na pravdepodobné krízové situácie môže výrazne znížiť jej dosah na ľudí, ich majetok alebo životné prostredie. Samotnú prípravu na krízové situácie má na starosti štát. Ochrana osôb, ich života a majetku je zakotvená v Ústave a je základným poslaním civilnej ochrany. Systém prípravy v oblasti civilnej ochrany je zakotvený v zákone o civilnej ochrane č. 42/1994 Z.z. v znení neskorších predpisov. V zákone je deklarované právo fyzických osôb na zabezpečenie prípravy na civilnú ochranu. Stanovuje, že príprava sa vykonáva bezplatne, či už ide o prípravu jednotiek civilnej ochrany, prípravu osôb na sebaobranu a vzájomnú pomoc, ako aj o prípravu na poskytovanie prvej pomoci, ktorá sa nesmie podceňovať.[29]

Najvyšším orgánom krízového riadenia je vláda. Tá pri zaistovaní pripravenosti na krízové situácie: ukladá úlohy ostatným orgánom krízového riadenia - riadi ich a kontroluje, zriaďuje Ústredný krízový štáb, určuje ministerstvo alebo iný ústredný správny úrad pre koordináciu prípravy na riešenie konkrétnej krízovej situácie. [3]

Civilnú ochranu riadi Ministerstvo vnútra. Zo zákona mu vyplýva povinnosť zabezpečovať a vykonávať preventívno- výchovnú činnosť, ako aj vzdelávať zamestnancov, ktorí plnia úlohy CO a koordinovať prípravu na CO.[3]

Na úrovni kraja je zo zákona daná povinnosť krajským úradom organizovať preventívno- výchovnú a propagačnú činnosť v civilnej ochrane.

Významnú úlohu v systéme prípravy plnia samosprávne kraje. Majú povinnosť metodicky riadiť a vykonávať prípravu obyvateľov na sebaobranu a vzájomnú pomoc, ako aj prípravu na poskytovanie prvej pomoci v spolupráci s verejnoprávnymi inštitúciami s humanitným poslaním.

Povinnosť pripravovať a vzdelávať v civilnej ochrane majú aj právnické a fyzické osoby – podnikatelia, ktorí svojou činnosťou môžu ohroziť život, zdravie alebo majetok.

Významným podielom v príprave obyvateľov prispievajú humanitárne inštitúcie, ako sú: Slovenský Červený kríž, dobrovoľné jednotky požiarnej ochrany, Rýchla zdravotnícka pomoc, rôzne združenia a organizácie podieľajúce sa na príprave obyvateľov na CO a poskytovanie prvej pomoci.

Mimoriadne dôležitú úlohu v príprave na mimoriadne udalosti zohrávajú spoločné cvičenia zložiek IZS, kde si jednotlivé zložky vyskúšajú svoje možnosti a schopnosti, prípadne sa zoznámia s používaním novej techniky. Pretože v teréne pri ozajstnom zásahu už nie je čas na neistotu a testovanie.



Obr. 11. Cvičenie zložiek IZS [28]

## 7.1 Obec ako základný prvok v oblasti ochrany obyvateľ'stva pri príprave na MU

1. Poskytuje podklady a informácie hasičského záchranného zboru kraja, ktoré sú potrebné k spracovaniu havarijného plánu alebo vonkajšieho havarijného plánu. Sú to hlavne charakteristika územia obce (geografické, demografické a klimatické informácie, popis infraštruktúry); podklady do plánov konkrétnych činností (havarijných, povodňových a krízových plánov a budú sa týkať hlavne zaistenia varovania a poskytovania tiesňových informácií, evakuácie, ukrytím osôb pred hroziacim nebezpečenstvom a zaistenie núdzového prežitia obyvateľ'ov obce); písomné dohody, ktoré starosta obce vopred zjednal s právnickými a fyzickými osobami, podnikajúcimi fyzickými osobami o spôsobe a rozsahu osobnej alebo vecnej pomoci pre potrebu záchranných a likvidačných prác, možnosti k poskytnutiu plánovanej pomoci na vyžiadanie (obec má povinnosť poskytnúť túto pomoc v medziach svojej pôsobnosti, a pokiaľ by vážne neohrozili plnenie vlastných závažnejších úloh. Poskytovanie plánovanej pomoci na vyžiadanie sa zahrnuje do poplachového plánu IZS).[3]

2. Zoznamuje právnické a fyzické osoby v obci s charakterom možného ohrozenia, s pripravenými záchrannými a likvidačnými prácami a ochranu obyvateľstva. Pri plnení tejto úlohy obecný úrad vychádza z analýzy možného ohrozenia (výpisu z havarijného plánu kraja a vonkajšieho havarijného plánu) a využíva k tomu predovšetkým odborníkov z HZZ kraja a ostatných zložiek IZS, používa k tomu širokú škálu foriem a metód (školenia, besedy, semináre, pracovné porady, tlačoviny, ukážky).

3. Vykonáva prípravu obyvateľstva k sebe ochrane a vzájomnej pomoci pri vzniku mimoriadnych udalostí.[3]

Obecný úrad na základe analýzy možného ohrozenia (výpisu z havarijného plánu kraja a vonkajšieho havarijného plánu), zvolí obsah a formy prípravy obyvateľstva k sebaochrane a vzájomnej pomoci pri vzniku mimoriadnych udalostí (ukážky, inštruktáže, tlačoviny, letáky, miestny rozhlas, miestna káblová televízia, exkurzie, prednášky s besedou), zvolia termín akcie zabezpečia profesorov a potrebné materiály (v súčinnosti so zložkami IZS), resp. financie. Pri plnení tejto úlohy sa odporúča využívať odborníkov zo základných a ostatných zložiek integrovaného záchranného systému a využívať pomôcky vydané MVGR HZS ČR.[3]

## 7.2 Čo má každý vedieť v prípade ohrozenia

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky na svojich stránkach prináša príručku pre obyvateľov s názvom „Čo má každý vedieť v prípade ohrozenia“, ktorej cieľom je poskytnúť informácie o tom, ako reagovať na vznik mimoriadnej udalosti, čo robiť, keď je ohrozený život a zdravie, alebo ako postupovať, keď je ohrozený majetok. Príručka následovne užitočné informácie:[30]

### Dôležité telefónne čísla tiesňového volania

Ak ste v ohrození života alebo zdravia, ak je ohrozený váš majetok, alebo ste účastníkom mimoriadnej udalosti, pri ktorej je ohrozený život, zdravie alebo majetok iných občanov, dožadujte sa poskytnutia pomoci na nasledujúcich telefónnych číslach tiesňového volania:

- v prípade požiaru, dopravnej nehody, ohrozenia následkom živelných pohrôm a iných mimoriadnych udalostí volajte : 150 Hasičský a záchranný zbor
- v prípade ohrozenia života a zdravia volajte: 155 Zdravotnú záchrannú službu

- v prípade ohrozenia následkom trestnej činnosti alebo jej oznámenia: 158 (159) Políciu (Obecnú políciu)
- Dňom 1. júla 2003 bude v platnosti jednotné číslo tiesňového volania : 112 [30]

#### Všeobecné zásady činnosti pri ohrození

- Je dôležité si uvedomiť, že najväčšiu hodnotu má ľudský život a zdravie a až potom záchrana majetku.
- Nezabudnite na sebaochranu, poskytnutie prvej pomoci a vzájomnej pomoci v tiesni.
- Rešpektujte informácie poskytované prostredníctvom rozhlasu a televízie.
- Nerozširujte poplašné a neoverené správy.
- Nepodceňujte vzniknutú situáciu a zachovajte rozvahu.
- Netelefonujte zbytočne, a to z dôvodu možného preťaženia sietí.
- Pomáhajte ostatným, najmä starým, chorým a bezvládnym ľuďom, postarajte sa o deti.
- Dodržiavajte pokyny pracovníkov civilnej ochrany a ďalších záchranných zložiek, orgánov štátnej správy a samosprávy.[30]

#### Varovanie obyvateľstva

- je jedno z najdôležitejších opatrení civilnej ochrany. Varovanie je vykonávané varovnými signálmi uskutočňovanými prostredníctvom sirén. Varovné signály sú následne dopĺňané hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.[3] [30]

Ak zaznie varovný signál:

- nastáva mimoriadna situácia,
- podľa tónu signálu a dĺžky jeho trvania počúvajte, pred čím vás varuje,
- počúvajte následnú hovorenú informáciu vysielanú rozhlasom, televíziou alebo hlásením obecného (mestského) rozhlasu.

#### Varovný signál VŠEOBECNÉ OHROZENIE

- Varovanie obyvateľstva pri ohrození, alebo pri vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.
- 2 – minútový kolísavý tón sirén.

Kolísavým tónom sirén v trvaní 2 minút sa počas vojnového stavu a počas vojny vyhlasuje aj ohrozenie v prípade možného vzdušného napadnutia územia štátu.[30]



Slovná informácia pri takomto ohrození obsahuje vymedzenia územia, pre ktoré je ohrozenie vyhlásené a výraz "VZDUŠNÝ POPLACH".

Varovný signál OHROZENIE VODOU

- Varovanie obyvateľstva pri ohrození ničivými účinkami vody
- 6 – minútový stály tón sirén

Signál KONIEC OHROZENIA

- Koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti
- 2 – minútový stály tón sirén bez opakovania[30]

V SR sa každý druhý piatok v mesiaci o 12.00 hod. preskúšava prevádzkyschopnosť systémov varovania dvojminútovým stálym tónom sirén. O pravidelnom preskúšaní funkčnosti sirén a o ďalších skúškach mimo tohto termínu informujú rozhlas, televízia a tlač !

V ČR je to každá prvá streda v mesiaci o 12:00 hod.[30]

Činnosť v oblasti ohrozenej únikom nebezpečných látok

Nebezpečné látky sú prírodné alebo syntetické látky, ktoré svojimi chemickými, fyzikálnymi, toxikologickými alebo biologickými vlastnosťami samostatne alebo v kombinácii môžu spôsobiť ohrozenie života, zdravia alebo majetku. Všeobecne pod nebezpečnými látkami rozumieme chemické, rádioaktívne alebo biologické látky.[30]

Únik nebezpečných látok môže byť spôsobený deštrukciou stacionárneho zdroja nebezpečnej látky alebo z mobilného zdroja pri preprave nebezpečnej látky (autá alebo železničné vagóny určené na prepravu nebezpečných látok). Ohrozenie nebezpečnými látkami môže byť spôsobené aj teroristickým útokom.[30]

Činnosť v oblasti ohrozenia povodňami a záplavami

O povodne a záplavy sa jedná vtedy, keď sa zvýšia hladiny vodných tokov, voda vystúpi zo svojich korýt a zaplaví priľahlé územie.[30]

Činnosť pri nutnosti urýchleného opustenia ohrozeného priestoru

V prípade, ak musíte rýchlo opustiť priestor ohrozenia, alebo sa nachádzate v uzatvorených priestoroch, vykonajte nasledovné opatrenia:

- Uzatvorte prívod plynu, vody a elektriny.
- Pripravte si a vezmite so sebou najnutnejšie veci (doklady, cenné veci malých rozmerov, lieky a pod.).
- Uzamknite byt.
- Presvedčte sa , či vaši susedia vedia o vzniknutej situácii.
- V prípade, ak sa vo vašom okolí nachádzajú deti bez dozoru, starí alebo nevládni ľudia – pomôžte im.
- Sledujte rozhlas, televíziu, miestny rozhlas atď., kde sa dozviete informácie o možnom ohrození.
- Dodržujte pokyny osôb a príslušných orgánov, ktoré zabezpečujú evakuáciu.
- Použite prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela.
- Priestor opúšťajte najkratšou cestou, podľa možnosti kolmo na smer vetra.
- Vždy zachovávajte rozvahu.[30]

Čo nemá chýbať v batožine?

- osobné doklady, dôležité dokumenty, peniaze, cennosti malých rozmerov,
- osobné lieky, vitamíny a nevyhnutné zdravotnícke potreby,
- základné trvanlivé potraviny a nápoje v nepriepustných obaloch na 2-3 dni,
- predmety osobnej hygieny a dennej potreby,
- náhradná bielizeň, odev, obuv, nepremokavý plášť,
- prikrývka, spací vak,
- vrecková lampa, sviečka a zápalky,
- ďalšie nevyhnutné osobné veci podľa potreby a uváženia (mobilný telefón),
- pre deti nezabudnite pribalit hračku.[3][30]

Zoznam vecí, ktoré je zakázané brať do úkrytu:

zbrane všetkého druhu, alkohol a iné návykové látky, zapáchajúce a ľahko zápalné látky, objemné predmety, kočíky, periny a pod.,zapaľovače, cigarety, ponorné variče, jedlá podliehajúce rýchlemu znehodnoteniu.[30]

### Zásady správania sa v úkrytoch

- ◆ Správajte sa zodpovedne a riad'te sa úkrytovým poriadkom, dbajte na pokyny obsluhy úkrytu,
- ◆ neplytvajte vodou a potravinami,
- ◆ udržujte čistotu a poriadok,
- ◆ nepohybujte sa zbytočne po úkryte a nehovorte hlasno,
- ◆ chovajte sa pokojne, vzájomne si pomáhajte,
- ◆ nefajčite, nepoužívajte otvorený oheň a elektrické spotrebiče.[3][30]

### Improvizovaná ochrana dýchacích ciest a povrchu tela

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sú určené na ochranu dýchacích ciest a očí, ak neboli vydané ochranné masky a prostriedky na ochranu povrchu tela.

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sa používajú najmä pri:

presune osôb do úkrytov, úniku z priestoru zamoreného nebezpečnou látkou, prekonávaní zamoreného priestoru, evakuácii obyvateľstva.[3][30]

### Zásady prvej pomoci

Prvá pomoc – je súbor jednoduchých opatrení, ktoré môžu byť použité v každom čase, na každom mieste a ktoré môžu:

- ◆ zachrániť život,
- ◆ zabrániť zhoršeniu zdravotného stavu,
- ◆ urýchliť zotavenie.[30]

Ako poskytnúť prvú pomoc?

- ◆ Zastavte život ohrozujúce krvácanie,
- ◆ pri bezvedomí – zaistite voľnosť dýchacích ciest,
- ◆ pri zástave dýchania – poskytnite umelé dýchanie,
- ◆ pri zástave srdca – poskytnite nepriamu masáž srdca,
- ◆ venujte pozornosť protišokovým opatreniam.[30]

Informačné miesta, na ktoré je možné sa obrátiť v prípade vzniku mimoriadnej udalosti

- Zamestnávateľ
- Obecný úrad
- Okresný úrad, odbor civilnej ochrany a obrany obyvateľstva (OÚ O COO)
- Krajský úrad, odbor civilnej ochrany a obrany obyvateľstva (KÚ O COO).[30]

Prevenčia- je súbor činností, ktorý smeruje k tomu, aby MU nevznikla. V rámci prevencie je potrebné zabrániť, predchádzať a minimalizovať škodlivé následky krízových situácií.[3]

Pripravenosť- je súbor činností, ktorý smeruje k akcieschopnosti systému pri vykonávaní záchranných a likvidačných prác. Je zaistená v oblasti :

- organizačnej- tvorba organizačných štruktúr, havarijného a krízového plánu,
- technická- vybavenosť systému technológiami a materiálmi
- školená pripravenosť- školenia, výcvik. [3]

## ZÁVER

V súčasnosti ľudstvo čelí rôznym neočakávaným situáciám ako sú prírodné katastrofy, havárie s únikom nebezpečných látok a mnohé ďalšie, ktoré môžu ohroziť život človeka, jeho majetok, či chod spoločnosti. Ich dopady sú často deštruktívne a ich počet sa zvyšuje. Jedinou možnosťou ako tieto dopady znížiť, je venovať dostatok pozornosti pripravenosti a prevencii pred mimoriadnymi udalosťami.

V teoretická časť práce prináša stručný prehľad histórie civilnej ochrany. Sú tu zadané jednotlivé zložky IZS Českej a Slovenskej republiky ako aj samotná potreba budovania systému na európskej úrovni, a s tým súvisiace zavedenie tiesňovej linky s jednotným európskym číslom 112.

Cieľom bakalárskej práce bolo analyzovať postupy jednotlivých zložiek IZS na konkrétnej modelovej situácii. Tomu predchádzala kapitola o riešení typových činností pri spoločnom zásahu zložiek IZS, a to pri mimoriadnej udalosti s veľkým počtom ranených a obetí. Tu je objasnené, ako by mal zásah na mieste udalosti uvedeného typu prebiehať. Za účelom analýzy bola zvolená tragická udalosť v slovenskom meste Nováky. Z analýzy udalosti vyplýva, že podnik nemal vypracovaný havarijný plán v súlade so zákonom. Podľa existujúceho plánu by sa nedalo včas a adekvátne reagovať na haváriu a prijať bezpečnostné opatrenia. Plány boli zastarané a nepoužiteľné. Postupy zložiek IZS na mieste zásahu boli správne, prácu im ale sťažovali nedostatočné informácie o množstve munície v areáli, nesprávne odhadnuté možné riziko ďalšieho výbuchu a nefungujúce mobilné siete. Tragédia si vyžiadala 8 obetí a 30 zranených. Až 3 roky po tejto tragédii bol vypracovaný a prehodnotený havarijný plán podniku, boli znížené množstvá munície v objekte a tiež boli preškolení noví zamestnanci.

Súčasťou práce je aj vypracovaná štatistika mimoriadnych udalostí v ČR a SR pre roky 2007-2009. Z tejto štatistiky vyplýva, že mimoriadne udalosti v Slovenskej republiky mali po tieto roky klesajúci charakter, v Českej republike naopak počty stúpali. Je zrejmé, že počty výrazne ovplyvňujú nástrahy počasia. V SR v týchto rokoch došlo k 2 výrazným mimoriadnym udalostiam, sú nimi výbuch VOP Nováky a zával v bani v meste Handlová. V ČR zásahy pri MU výrazne ovplyvnil orkán Kryll a tiež nákaza vtáčej chrípky.

Dôležité rady a informácie prináša posledná kapitola práce, a to v oblasti pripravenosti a prevencie pred MU, ktorej nemožno uprieť veľký význam z dôvodu čoraz častejšieho výskytu mimoriadnych udalostí.

## CONCLUSION

Today mankind faces unexpected situations like natural disasters, accidents of hazardous substances leakage and many others that can threaten human life, property or running of the society. Their impacts are often destructive and their number is increasing. The only way to reduce these impacts is to devote enough attention to preparedness and prevention of emergencies.

The theoretical part gives a short civil defence history overview. There are various components of the Integrated Rescue System of the Czech and Slovak Republic defined together with the necessity of building the system at European level and associated introduction of the emergency line with a single European number 112.

The aim of thesis was to analyze particular units' procedures of the Integrated Rescue system on the model situation. This was preceded by a chapter dealing with the type activities during the common action of Integrated Rescue System units at emergency events with high numbers of casualties and victims. Here is explained the way of activity procedure at the place of the incident mentioned above. For the purpose of analysis a tragic incident in the Slovak city Nováky has been chosen. The incident analysis shows that the company didn't have a contingency plan drawn up in accordance with the law. Under the existing plan, there couldn't be a timely and adequate respond to an emergency and it would be impossible to take safety precautions. Integrated Rescue system work at the incident place was correct, but it was made difficult by the lack of information about the quantity of munitions in the area, the estimated risk of further explosions and disordered mobile networks. The tragedy carried off eight victims and thirty injured. It was first three years after this tragedy when a revised emergency plan of the company was prepared, quantities of munitions were reduced and new employees were trained.

The work also includes the statistics of incidents in the Czech and Slovak Republic for the period of 2007-2009. These statistics show that the number of incidents in the Slovak Republic in this period of time was decreasing, while in the Czech Republic the numbers had an increasing character. There were two major incidents in the Slovak republic in this period: explosion in Nováky and caving of the mine in the city Handlová. In the Czech Republic the emergency events procedures were highly influenced by the hurricane Kyrill together with the avian flu. The last chapter of thesis brings important advice and information about preparedness and prevention, which is certainly of high importance because of the growing rife frequency of emergency events.

## ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

### Monografické publikácie:

- [1] ŠILHÁNEK, Bohumil. Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách. Praha : Generální ředitelství Hasičského zboru ČR, 2003. 176 s. ISBN 80-86640-12-4.
- [2] SMETANA, Marek, KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. Integrovaný záchranný systém a jeho složky. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2007. 134 s. ISBN 978-80-7368-337-5.
- [3] LAUCKÝ , Vladimír. Speciální bezpečnostní technologie. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009. 223 s. ISBN 978-80-7318-762-0.

### Zákony:

- [4] Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovanom záchrannom systéme ČR.
- [5] Zákon č. 129/2002 Z.z., o Integrovanom záchrannom systéme SR.
- [6] Zákon č. 238/2000 Zb., o Hasičskom záchrannom zbore Českej republiky a o zmene niektorých zákonov.
- [7] Zákon č 273/2008 Zb., o Policii Českej republiky.
- [8] § 18 zákona č.20/1966 Sb., o starostlivosti o zdravie občanov.
- [9] Zákon č. 219/1999 Zb., o ozbrojených silách ČR v znení nehorších predpisov.
- [10] Zákon č. 315/2001 Z. z., o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov.
- [11] Zákon NR SR č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- [12] Zákon 544/2002 Z. z. o Horskej záchrannej službe.
- [13] Zákon č. 57/1998 Z. z. o Železničnej polícii v znení neskorších predpisov.
- [14] Zákon č. 3/1993 Z. z. o zriadení Armády SR.
- [15] Zákon č. 201/2002 Z.z. o zabezpečovaní organizovania jednotiek civilnej ochrany a o zabezpečovaní záchranných, lokalizačných a likvidačných prác.
- [16] Zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi.

www stránky:

- [17] Hasičský záchranný zbor Českej republiky [online]. [cit. 2010-04-23]. Dostupné z WWW <<http://www.hzscr.cz/default.aspx>>.
- [18] Polícia Českej republiky [online]. [cit. 2010-04-23]. Dostupné z WWW <<http://www.policie.cz/>>.
- [19] Ministerstvo vnútra Českej republiky [online]. [cit. 2010-04-25]. Dostupné z WWW <<http://www.mvcr.cz/>>.
- [20] Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky [online]. [cit. 2010-04-18]. Dostupné z WWW <<http://www.minv.sk/>>.
- [21] Polícia Slovenskej republiky [online]. [cit. 2010-04-23]. Dostupné z WWW <<http://www.minv.sk/?policia>>.
- [22] Ústredný portál verejnej správy [online]. [cit. 2010-05-01]. Dostupné z WWW <<https://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspxCatID=17&etype=1&eventid=918> >.
- [23] Ministerstvo obrany Slovenskej republiky [online]. [cit. 2010-05-01]. Dostupné z WWW <<http://www.mosr.sk/> >.
- [24] Slovenský Červený kríž [online]. [cit. 2010-05-08]. Dostupné z WWW <<http://www.redcross.sk/> >.
- [25] Centrum tiesňového volania [online]. [cit. 2010-04-19]. Dostupné z WWW <[http://www.ctvmo.cz/system\\_tisnovek.html](http://www.ctvmo.cz/system_tisnovek.html) >.
- [26] Tiesňová linka 112 [online]. [cit. 2010-04-19]. Dostupné z WWW <<http://www.rescue112.cz/tisnova-linka-112>>.
- [27] Typové činnosti IZS pri spoločnom zásahu [online]. [cit. 2010-05-09]. Dostupné z WWW <<http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx> >.
- [28] Krízové riadenie, plánovanie a vzdelávanie [online]. [cit. 2010-05-09]. Dostupné z WWW <<http://www.mvcr.cz/clanek/krizove-rizeni-72.aspx> >.
- [29] Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky [online]. [cit. 2010-05-09]. Dostupné z WWW <<http://www.minv.sk/?rady-pre-obcanov> >.
- [30] Ministerstvo zdravotníctva SR [online]. [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW <[www.health.gov.sk](http://www.health.gov.sk) >.
- [31] Rady v nouzi [online]. [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW <[http://radyvnouzi.rescueinfo.org/storage/200901031327\\_helo4084.jpg](http://radyvnouzi.rescueinfo.org/storage/200901031327_helo4084.jpg) >.



- [32] Správa o výbuchu v Novákoch [online]. [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW <  
[http://www.bozpo.sk/public/tlacovky/opp/07\\_hazz0301.htm](http://www.bozpo.sk/public/tlacovky/opp/07_hazz0301.htm) >.
- [33] Nováky - fotografie svedkov [online]. [cit. 2010-05-11]. Dostupné z WWW <  
<http://www.sme.sk/c/3175814/novaky-fotografie-ocitych-svedkov.html> >.

**ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK**

IZS	Integrovaný záchranný systém
CO	Civilná ochrana
CPO	Civilná protiletECKá ochrana
VZ	Varšavská zmluva
ZHN	Zbrane hromadného ničenia
MV	Ministerstvo vnútra
NR	Národná rada
HZS	Hasičský záchranný zbor
JPO	Jednotka požiarnej ochrany
PČR	Polícia Českej republiky
ZZS	Zdravotnícka záchranná služba
PNS	Prednemocničná neodkladná starosť
LSPP	Lekárska služba prvej pomoci
RZP	Rýchla zdravotnícka pomoc
LZS	Letecká záchranná služba
BZS	Banská záchranná služba
MU	Mimoriadna udalosť
HaZZ	Hasičský záchranný zbor
HZS	Horská záchranná služba
EÚ	Európska únia

**ZOZNAM OBRÁZKOV**

Obr. 1. Vozidlo Polície ČR .....	15
Obr. 2. Helikoptéra leteckej záchranej služby .....	17
Obr. 3. Banskí záchranári .....	19
Obr. 4. Vozidlo Polície SR .....	23
Obr. 5. Porovnanie ostatných zložiek IZS ČR a SR .....	26
Obr. 6. Počet tiesňových volaní v ČR za rok 2009 .....	29
Obr. 7. Delenie mimoriadnych udalostí .....	32
Obr. 8. Situačný plán miesta havárie .....	37
Obr. 9. Výbuch VOP Nováky .....	42
Obr. 10. Vojenský oprávarenský podnik po výbuchu .....	42
Obr. 11. Cvičenie zložiek IZS .....	54

## ZOZNAM TABULIEK

Tab. 1. Súhrnný počet MU v SR pre roky 2007-2009 .....	48
Tab. 2. Súhrnný počet MU v ČR pre roky 2007-2009 .....	50

**ZOZNAM GARFOV**

Graf 1. Mimoriadne udalosti v SR za rok 2007.....	48
Graf 2. Mimoriadne udalosti v SR za rok 2008.....	49
Graf 3. Mimoriadne udalosti v SR za rok 2009.....	49
Graf 4. Mimoriadne udalosti v ČR za rok 2007.....	50
Graf 5. Mimoriadne udalosti v ČR za rok 2008.....	51
Graf 6. Mimoriadne udalosti v ČR za rok 2009.....	52

## ZOZNAM PRÍLOH

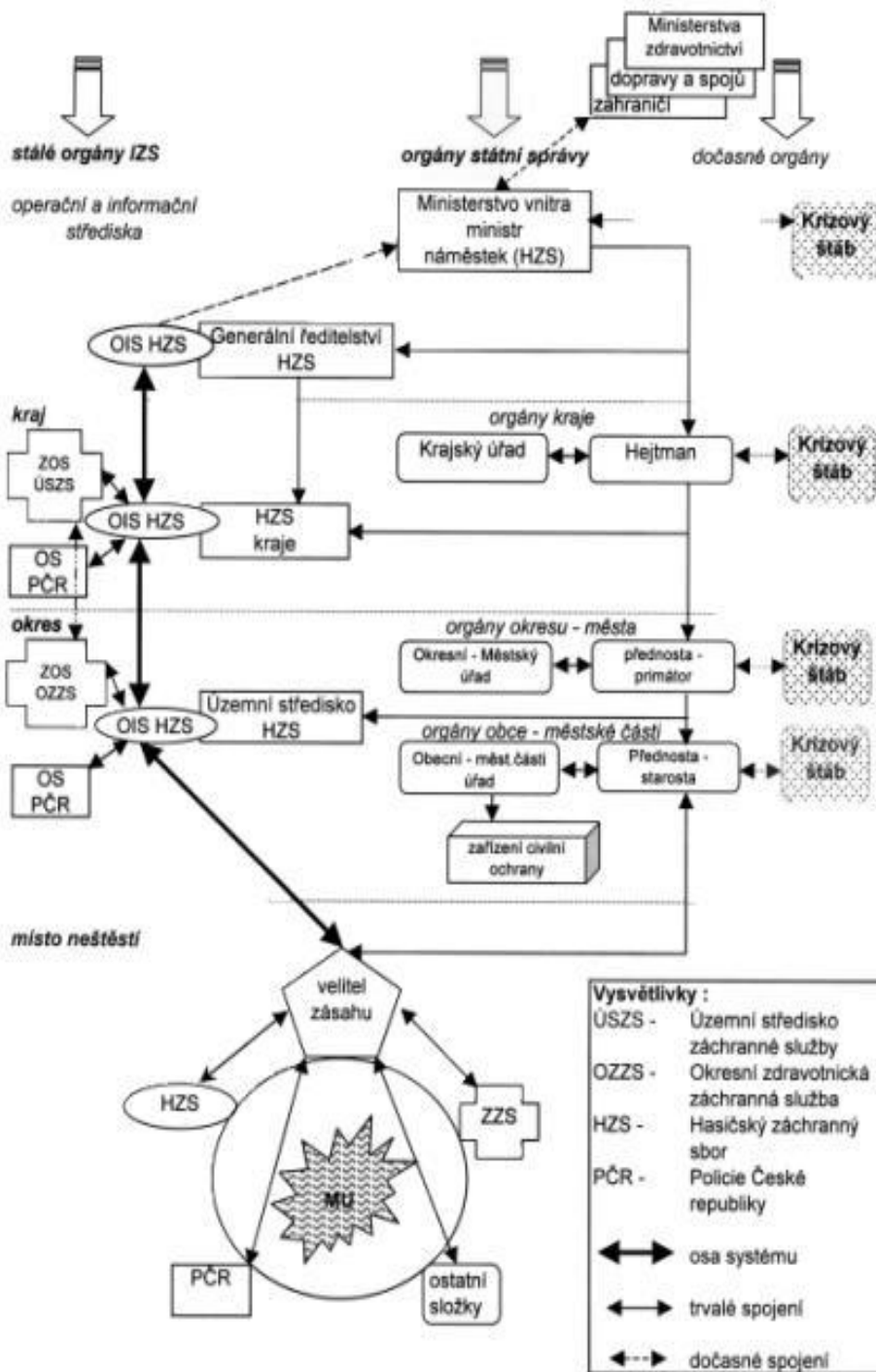
P I Štruktúra riadenia IZS.

P II Úlohy a činnosti jednotlivých zložiek a operačných stredísk na mieste zásahu.

# PRÍLOHA P I: ŠTRUKTÚRA RIADENIA IZS

## Struktura řízení IZS platná od 1.1.2001

MUDr. Pavel Urbánek, ÚSZS v Brně



## **PRLOHA P II: ÚLOHY A ČINNOSTI JEDNOTLIVÝCH ZLOŽIEK A OPERAČNÝCH STREDÍSK NA MIESTE ZÁSAHU**

### Úlohy a činnosti zdravotníckej záchranej služby vrátane leteckej záchranej služby

1. upresnenie tiesňovej výzvy prvou posádkou na mieste zásahu z pohľadu rozsahu, typu a závažnosti zdravotníckych následkov - spustenie traumatologického plánu ZZS zodpovedajúceho stupňa, prípadné povolanie záložných síl podľa zodpovedajúceho stupňa traumatologického plánu ZZS,
2. zabezpečenie vedenia zásahu v prednemocničnej časti zásahu vopred určeným a odborne spôsobilým lekárom po celú dobu zásahu zložiek IZS, ktorý zodpovedá za organizačné zabezpečenie splnenia úloh ZZS, ktorý sa v prípade potreby stáva členom štábu veliteľa zásahu,
3. rozhodnutie o veľkosti, spôsobe členenia, počte vstupov a vybavení stanovišťa pre zhromaždenie, ošetrovanie a triedenie ranených osôb, počtu triediacich a ošetrovateľských tímov na zhromaždisku ranených, bezpečnosti pacientov a zasahujúcich tímov a dostupnosti odsunovej trasy vrátane pristávacej plochy pre LZS,
4. rozhodnutie, či bude veliteľ zásahu požiadaný o aplikáciu metódy START v prípade nedostatočného počtu zdravotníkov alebo príliš veľkej plochy mimoriadnej udalosti, nezvládnuteľnej silami ZZS,
5. lekárske triedenie pacientov určenými skupinami RLP priamo v teréne a stanovenie priorit ošetrovania a odsunu (Triage), vždy keď je to možné a bezpečné, zvyčajne v súčinnosti v rámci vyhľadávacích a záchranných skupín vytvorených veliteľom zásahu,
6. lekárske triedenie pacientov prinesených, privázaných alebo samostatne sa dostavivších na zhromaždisko ranených,
7. následné lekárske pretriedenie pri vstupe na zhromaždiská ranených, ak triedia v teréne iné zložky metódou START
8. zabezpečenie odbornej prednemocničnej neodkladnej starostlivosti v rozsahu podľa podmienok a okolností na mieste zásahu a následného urgentného odsunu zabezpečených pacientov z priestoru zhromaždiska ranených podľa výsledkov lekárskeho triedenia.[27]



9. smerovanie pacientov do vhodných cieľových lôžkových zdravotníckych zariadení poskytujúcich špecializovanú, urgentnú nemocničnú starostlivosť podľa závažnosti a charakteru zranenia,
10. zabezpečenie transportu ostatných ranených do spádových zdravotníckych zariadení  
s vhodným výberom odsunových prostriedkov v spolupráci s veliteľom zásahu,
11. konštatovanie smrti osôb a označenie pozostatkov visačkou v rámci lekárskeho triedenia. Výkony spojené s ohliadkou tela a vyplnení Listu o prehliadke mŕtveho vykonáva lekár ZZS len v ojedinelých prípadoch. Pri väčšom počte zomrelých (desiatky až stovky) lekári ZZS iba konštatujú smrť, ďalšia dokumentácia a úkony spojené s ohliadkou tela sú v kompetencii Polície a krajského ústavu súdneho lekárstva,
12. koordinácia súčinnosti s praktickými lekármi (v prípade potreby) a v mimopracovnej dobe sa službou LSPP na základe pevných zmluvných dojednaní,
13. zabezpečenie následných transportov do zdravotníckeho zariadenia vyššieho typu u pacientov vyžadujúcich špecializovanú starostlivosť,
14. zabezpečenie transportu vhodných antidot z Toxikologického informačného centra do miesta zásahu,
15. použitie primeraných osobných ochranných prostriedkov výjazdovej skupiny v prípade potreby pohybu v kontaminovanom priestore alebo pri ošetrovaní a manipulácii s potenciálne kontaminovanými osobami,
16. poskytovanie informácií PČR o pacientoch zosnulých počas transportu do cieľového zariadenia (pod ich triediacim číslom) pre potreby vyšetrovania PČR a Súdneho lekárstva. V prípade úmrtia počas transportu vyloženie zomrelých v Ústave súdneho lekárstva,
17. súčinnosť s ďalšími základnými zložkami IZS a ostatnými zložkami IZS prostredníctvom operačných a informačných centier zložiek IZS.[27]

Úlohy síl prostriedkov jednotiek PO pri mimoriadnej udalosti s veľkým počtom zranených a obetí

1. Prevziať riadenie zásahu a rozčleniť miesto zásahu na sektory vyhľadávacie a záchrany popr. stanoviť nebezpečné zóny s charakteristickým nebezpečenstvom pre režim pohybu záchranárov a ďalších osôb a sektor zdravotníckej pomoci,
2. pri zistení neočakávane veľkého počtu ranených alebo obetí požiadať OPIS IZS kraja o vyhlásení 3.-4. stupňa poplachu,
3. zriadiť štáb veliteľa zásahu, spolupracovať s vedúcim lekárom,
4. zisťovať od začiatku v rámci prieskumu a ak je to uskutočniteľné aj označovať miesta, kde sú ranené osoby alebo obeť mimoriadnej udalosti (MU) - ak nehrozí zjavné nebezpečenstvo šírenia účinkov MU, súčasťou prieskumu je vyhľadávanie a triedenie osôb,
5. vykonávať odsun ranených stanovište pre zhromaždenia a triedenie ranených.
6. stanoviť a priebežne upresňovať spôsob ochrany v jednotlivých priestoroch zásahu - zónach,
7. zamedziť ďalšiemu šíreniu účinkov MU, najmä uhasiť požiare, zamedziť úniku nebezpečných látok, bezodkladne začať paralelné aktivity na záchranu ranených osôb vrátane obmedzení expozície nebezpečnou látkou na postihnuté osoby,
8. vyčleniť priestor pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti - stanovište pre zhromaždenie a triedenie ranených, po dohode s vedúcim lekárom zásahu,
9. požiadať OPIS IZS kraja, v prípade zistenia nebezpečných látok o ďalšie prostriedky na detekciu nebezpečných látok a vyžiadať si podrobné informácie o nebezpečnosti týchto látok,
10. vyčleniť, v prípade potreby, priestor pre dekontamináciu osôb a priestorov pre dekontamináciu techniky,
11. organizovať dostupné sily pre vyhľadávanie, triedenie ranených a transport ranených, organizovať osobné pomoc prizerajúcich pre transporty alebo doprovody ranených osôb, ak sa ranené osoby nachádzajú v nebezpečnej zóne, v ktorej je pohyb záchranárov podľa rozhodnutia veliteľa zásahu možný len za využitia ochranných prostriedkov, vykonať triedenie ranených metódou START a vykonať ich transport do miesta zhromaždiska ranených len silami a prostriedkami JPO, výnimočne za pomoci osoby vybavené vlastnými alebo požičanými ochrannými prostriedkami[27]

12. zabezpečiť osvetlenie plochy zásahu a zhromaždisko ranených pri zhoršenej viditeľnosti,
13. zabezpečiť (technicky) u dlhotrvajúceho zásahu pracovisko veliteľa zásahu a jeho štábu,
14. zabezpečovať rádiové spojenie so zainteresovanými zložkami IZS
15. vykonať potrebné likvidačné práce- postupy vykonávania likvidačných prác konzultovať so zástupcami orgánov činných v trestnom konaní za účelom zachovania stôp,
16. poskytnúť potrebnú vyžiadajú technickú aj informačnú súčinnosť súdnym lekárom a ďalším orgánom činných v trestnom konaní,
17. povolať v prípade potreby tímy posttraumatickej pomoci pre zasahujúcich záchranárov, napríklad psychológov HZS krajov.[27]

#### Úlohy a činnosti síl a prostriedkov Polície ako zložky IZS

Veliteľom zložky je vedúci pracovník okresného (obvodného, mestského) riaditeľstva Polície, ktorý je určený do dosiahnuteľnosti na príslušný deň. Do jeho príchodu a prevzatia velenia je veliteľom zložky policajt, ktorý sa na miesto zásahu dostavil ako prvý. Po príchode na miesto zásahu, alebo pri odovzdaní miesta zásahu ohlásí svoju prítomnosť kapitánovi zásahu, vrátane uvedenia disponibilných síl a prostriedkov, a na základe jeho príkazov:

1. prijať opatrenia na uzatvorenie priestoru zásahu a reguláciu dopravy v okolí miesta zásahu,
2. zabezpečiť realizáciu režimových opatrení na vstupoch a výstupoch do / z vonkajšej zóny,
3. evidovať osoby postihnuté mimoriadnou udalosťou (MU), ktoré samostatne opúšťajú uzavretý priestor cez výstupy obsadenej políciou (za dodržanie stanovených opatrení prijatých na ochranu životov a zdravia osôb vo zložkách - ak bola stanovená),
4. ďalej na vyžiadanie viesť v stanovenom rozsahu evidenciu dekontaminovaných, ošetrovaných alebo evakuovaných osôb v spolupráci s veliteľom zásahu, vedúcim lekárom alebo ďalšími zainteresovanými zložkami,
5. zúčastniť sa identifikácie osôb,[27]

6. organizovať prehľadávanie (prešetrovanie) veľkých priestorov za účelom vyhľadávania ranených, obetí, trosiek a pod (najmä u pádov lietadiel),
7. zúčastniť sa v prípade potreby a možností dokumentácie procesu triedenia ranených - sprievod každého triediaceho tímu a zaznamenanie polohy postihnutých do podrobného plánu miesta zásahu (plocha, sedadlo v autobuse, atď.) s označením postihnutého podľa prideleného registračného čísla (triediace karta), alebo iného charakteristického znaku,
8. v prípade mimoriadnych udalostí s vysokým počtom ľahko a stredne ťažko ranených (Zelená a žltá priorita) vyčleniť sily na poskytnutie prvej pomoci ľahko raneným obetiam. Tieto vyčlenené sily budú úzko spolupracovali so ZZS, ktorá poskytne potrebný zdravotnícky materiál (najmä obväzový), vrátane ochranných prostriedkov (napr. chirurgické rukavice, rúška, zástery),
9. poskytnúť výpomoc pri značení stanovišťa pre zhromaždenia a triedenie ranených
10. zaistiť bezpečnosť a poriadok na zhromaždisku ranených,
11. navrhnúť odsunové trasy, v prípade potreby plochy pre otáčanie alebo odstavenie vozidiel,
12. regulovať dopravu v mieste zásahu a na určených odsunových trasách alebo odstavných plochách pre vozidla, prípadne na stanovených objízdných trasách,
13. zabezpečiť a dohliadať na prístavaciu plochu / y pre vrtuľníky,
14. zabezpečiť dohľad nad vyznačeným priestorom pre ukladanie zosnulých,
15. odovzdávať potrebné informácie o situácii príslušníkovi Polície, ktorý spolupracuje s Informačným centrom (pozri prílohu Princíp informačného centra),
16. zabezpečovať kontakt medzi veliteľom zásahu a orgánmi činnými v trestnom konaní,
17. zhotovovať obrazovou alebo inú dokumentáciu pre potreby orgánov činných v trestnom konaní,
18. zabezpečenie vrtuľníka Polície.[27]

## Úlohy súdneho lekárstva pri mimoriadnej udalosti s veľkým počtom ranených a obetí

O privolaní a nasadení súdneho lekára rozhoduje veliteľ zásahu po poradne s členmi štábu. V prípade úmrtia osôb za súdne lekárske vyšetovanie zodpovedá ústav súdneho lekárstva spádovej oblasti. Súdny lekár plní na mieste mimoriadnej udalosti tieto úlohy:

1. Vykona obhliadku miesta udalosti súčinnosti s Políciou,
2. Posúdi vhodnosť priestoru pre dočasné ukladanie tiel obetí, kde sú premiestňované telá zomretých po obhliadke súdnym lekárom,
3. Spolu s Políciou dáva po ukončení súdne lekárskeho úkonov súhlas k transportu zomretých do spádového súdne lekárskeho zariadenia.[27]

## Úlohy operačných stredísk zložiek IZS

- Predávajú si vzájomne potrebné informácie podľa vývoja situácie vo vzťahu k záchranným a likvidačným prácam,
- Spolupracujú s orgánmi činnými v trestnom konaní a so zvláštnymi orgánmi oprávnenými vyšetřovat konkrétny druh mimoriadnej udalosti,
- Organizujú prenos predaných dotazov a informácií strom k miestu zásahu.[27]

## Úlohy operačných stredísk ZZS

Operačné strediska ZZS postupujú podľa traumatologického plánu, pričom mimo iné:

- upovedomia ZOS ZZS v krajskom meste,
- aktivujú traumatologický plán ZZS so stanovením zodpovedajúceho stupňa podľa upresneného odhadu počtu ranených a hlásenia prvej posádky na mieste zásahu,
- zabezpečí vyslanie posádok ZZS z najbližších výjazdových stanovísk ZZS,
- overí aktuálny stav urgentných prijímových možností cieľových zdravotníckych zariadení,
- zabezpečí na vyžiadanie dodanie potrebných liečiv a zdravotníckeho materiálu,
- v prípade potreby vysiela na miesto vrtulník LZS,
- organizuje posílenie vlastnými silami a prostriedkami podľa počtu postihnutých osôb, alebo vyžiada pomoc od susedných krajských ZZS, poskytuje Polícii osobné údaje o ošetrených pacientoch a údaje o charaktere ich zranení.[27]

### Operačné a informačné stredisko IZS kraja (KOPIS)

- povoláva jednotky PO, HZS kraja, Polície a ostatných zloemek IZS podľa požiadavkov velitel zásahu alebo velitel jednotiek PO na mieste v súlade s poplachovým plánom IZS kraja,
- informuje starostu obce resp. hejtmana kraja o vyhlásení poplachu
- komunikuje s orgánmi činnými v trestnom konaní a ďalšími vyšetrovacími a inšpekčnými orgánmi podľa druhu MU vo vzťahu k ich pôsobeniu na mieste zásahu
- informuje priamo, alebo prostredníctvom Ministerstva zahraničných vecí zastupiteľské orgány iných štátov v prípade postihnutia cudzích štátnych príslušníkov, informácie podáva v účinnosti s operačnými strediskami Polície,
- vyžaduje zahraničnú medzištátnu pomoc.[27]

### Operačné strediská Polície na okresnej, krajskej a ústrednej úrovni

- organizujú dopravné opatrenia pre hladkú prejazd vozidel ZZS do cieľových zdravotníckych zariadení,
- povolávajú sily a prostriedky pre uzatvorenie priestorov veľkých MU, pri ktorých je predpoklad dlhotrvajúceho vyšetrovania, kde je potreba zamedziť voľnému prístupu nepovolaným osobám,
- organizujú privolanie orgánov činných v trestnom konaní k šetreniu na mieste MU,
- predávajú informačnému centru zoznam osob, ktoré pri plnení úloh Polícia zaevidovala, poprípade informácie o ich umiestnení.[27]